

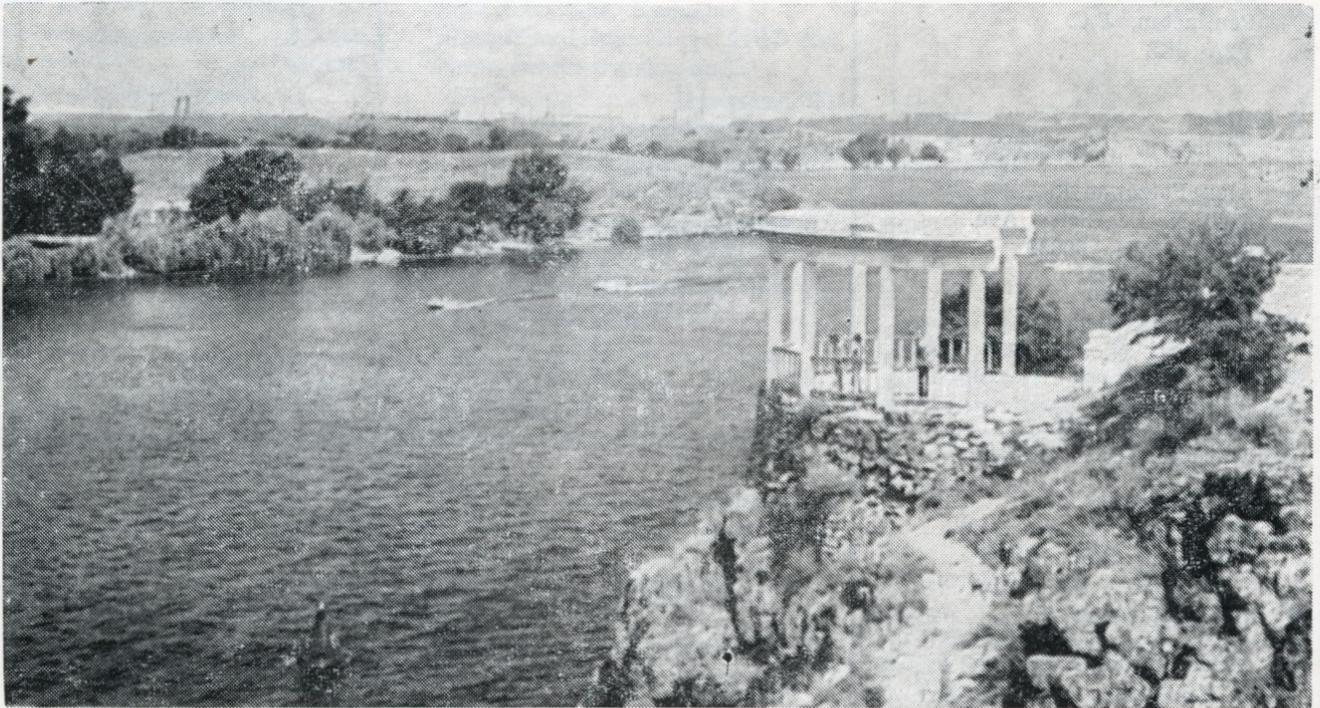
Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XXIX

ЧЕРВЕНЬ — 1979 — JUNE

Ч. 279



ISSN 0026-9042



НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Pentincton, B.C.
Y2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J. 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У зах. Німеччині:

Muchajlo Ihnatenko
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M.
G. P. O. Adelaide,
S. Australia



МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді.

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО

Редагує Колегія:

В. Вакуловський, Л. Ліщина,
М. Смик, Ю. Криволап,
В. Родак, А. Лисий, О. По-
шиваник, Л. Павлюк.

Адміністратор З. Корець

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO
18 Henderson Ave.
Thornhill, Ont., Canada
L3T 2C0

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 9.00 доларів
Ціна одного примірника: 1.00 дол.

В Австралії 6.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 70 центів

В Англії і Німеччині 7.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 80 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи 6.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 65 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки 5.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 50 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадійських
центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає
за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів
не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди
відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакції не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — В. Мороз, Б. Грінченко, С. Кузь-
менко, Гедзь, В. Бендер, М. Підріз, О. Барський, П. Косенко, П. Ро-
бро. Звернення Президії СКВУ. Митр. М. Овчаренко — Розумність
у світі — підстава до віри в Бога. В. Шимко — С. Васильченко. Джон
Бест — Недостатні результати Гельсінкської угоди. М. Гава — Вісім-
десятиліття проф. М. О. Мухи. Врятувати життя. А. Шевченко — При-
віт пластовому з'їздові. В. Ліщина — В. Мороз. О. Родак — Україн-
ська мама. В. Педенко — Дещо про одумівську молодь. Сторінка Юн.
ОДУМ-у. Гумор.

На обкладинці: Запоріжжя. На острові Хортиця.

Фото Є. Дерлеменка

Валентин МОРОЗ

ПРИСВЯТА

Ой, мабуть, мамо, що кров твоя
Пахла прив'яленою травою,
Коли божеволюю часто я
На синім коні в степовому розвою...

Ой, мабуть, мамо, твоє молоко
Було настояне на молочаю,
Коли, донесхочу напившись гіркот,
Я сонце червоне в степах зустрічаю.

І, ноги поранивши об стерню,
Біль свій тамую зеленим соком.
І не виню, не виню, не виню
Долю свою — непомірно глибоку.

Бо та непомірність — жага степова,
Моя неминучість і неповторність.
Така ж, як столочена кіньми трава,
І сині дороги в чотири сторони...

ВІРУЮ

У гromі — Бог. А ти зробиш
камінням
і Боже слово викуй на граніті,
бо камінь лиш у гromі не
згоряє,
і лиш на нім карбують
заповіти.

Спалить соломі. Доказам —
не вірте.
Великі правди пишуться

вогнем
У гromі — Бог. Його наказ
одвічний:
плекайте Силу, затиснувши
меч.

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІАТУ
СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ У СТОРІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ
СИМОНА ПЕТЛЮРИ

В історії українського народу бували моменти слави, величі й перемоги, але не бракувало теж і моментів упадку й приниження. Заселяючи широкі простори Східньої Європи, проживаючи на шляхах з Азії в Європу, без природних границь, український народ вже від зарання своєї історії навчився надіятися на свою власну оборону. В боротьбі з численними ордами він здвигнув велику, могутню київську державу. Коли ж вона впала під ударами татарських орд і прийшов час упадку й руйни, український народ ніколи не примирювався зі злуро долею і за всяких обставин змагався за свою волю і державну незалежність.

Після літ неволі й боротьби, надлюдськими зусиллями цілого народу, зброєю козацьких полків, український народ знову відбудував у 17-му столітті свою козацько-гетьманську державу. Довголітня боротьба за її безпеку й розбудову — це героїська епопея, гідна великого, незламного народу!

Виснажений довголітньою боротьбою, обезбросний і закріпощений, український народ ніколи не перестав думати про нову боротьбу, ще одну спробу здобути свою волю і державну незалежність.

Не зломивши його волі до вільного життя і довголітня московська неволя; при перших ознаках упадку російської імперії, він знову піднявся і в роках 1917-20 збудував своє незалежне державне життя.

Серед будівничих української держави 1917-20 років одне з передових місць займає Симон Васильович Петлюра. Він, як мало хто з його сучасників, розумів важливість своєї збройної сили при побутові своєї власної держави й хоч він і став головою найвищого державного органу України —

Директорії, історія його знає передовсім як Головного Отамана Військ Української Народної Республіки.

Ще за свого життя і головно після своєї трагічної смерті, Петлюра став символом українського державного відродження, прапором боротьби за українську державність, уособленням-синонімом українства. Він все своє свідоме життя, від шкільної лавки до дня своєї смерті на бруку Парижа, віддав для національного відродження українського народу, для боротьби за українську державу. Ідеї української державности залишився Петлюра вірним до своєї передчасної смерті. Недовго перед своєю смертю він писав: "В українську державність ми віруємо, в її неминучості ми переконані. Для нас вона є певною мірою живою реальністю, бо ідею її ми носимо в серці, бо її духом і її потребами овіяне все наше життя".

Він кличе українців не припиняти боротьби за неї, кажучи, що "Ми занадто шануємо ціну крові, яку пролляли наші незабутні й яка безперестанку до наших днів плететься в Україні, щоб не схилитися перед їхніми могилами й не додержати тих заповітів, що вони їх перед своєю смертю або фактом самої смерті — найбільшої жертви для вітчизни — переказали нам".

Петлюра розумів потребу української держави для життя українського народу як конечну необхідність. "Дорога вона для нас — та державність українська — і по спогадах історичних і тими забезпеченнями, що їх вона може одна тільки дати для вільного і всебічного розвитку генія українського" — каже він.

Борис ГРИНЧЕНКО

Петлюра вказує на ворога нашої державності й нашу остаточну й єдину ціль: "Між царською Росією і комуністичною для нас немає різниці, бо обидві вони являють собою тільки різні форми московської деспотії та імперіялізму. Ідеал державності української не може бути втиснутий у вузькі межі федерації, конфедерації, тим більше автономії, ні з Росією, ні з ким би то не було".

Для нього; "Ми є органічною частиною нашого народу, живемо одними думками, як і вся наша Батьківщина".

Доцінюючи важливість війська для здобуття і закріплення української держави, він вимовно пригадує українцям, що "Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — Незалежна Держава Українська — перетвориться в дійсність і за безпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плідючу землю з її незчисленими багатствами не для потреб третього або другого з половиною чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра й збагачення рідного народу. Отже: не забуваймо про меч; учімся міцніше тримати його в руках..."

Стріли большевицького агента в Парижі 25-го травня 1926 року перервали нитку життя Симона Петлюри. У Парижі, а опісля в Роттердамі й Мюнхені намагалася Москва прикоротити змаг українського народу до волі й державності. Але, вбиваючи подвижників української державності, Москва не змогла вбити невідкличного, за всяких умов живого й незламного рішення українського народу змагати до відзискання своєї волі й незалежності. Коли прийшов слухний час, боротьбу українського народу за волю і державність проти двох хижаків, на двох фронтах продовжувала славетна Українська Повстанська Армія. Ця боротьба не припиняється і сьогодні: її продовжують серед жакливого гніту сини й дочки українського народу — Нескорені. І ця боротьба за українську державу продовжуватиметься аж до перемоги...

Цього року проминає 100 років від дня народження Симона Петлюри. Цього сторіччя не святкуватиме явно поневолена Україна. Святкуватимуть його явно й велично українці в вільному світі. Українці вільного світу! Згадаймо велично й достойно світлу постать борця за українську державність, Симона Петлюру й згадуючи його, скріпимо нашу постанову, відновім нашу присягу перед маєстатом поневоленої, але нескореної України працювати, боротися і перемагати з українським народом, щоб українська держава стала дійсністю, щоб український народ став господарем на своїй землі. Єднаймося однією ідеєю волі й державної незалежності українського народу. Допомагаймо всюди й за всяких обставин нашою працею, жертвою і боротьбою звільнити український народ і відбудувати українську державу, про яку мріяв, за яку боровся і поляг від куль ворога смертю вояка-героя Симон Петлюра. Нехай держава українського народу стане ціллю і кінечністю кожного дня, нехай її здвигнення стане нашою помстою і перемогою над ворогами українського народу.

Квітень 1979

ШЕВЧЕНКОВА МОГИЛА

*Степи простяглися широкі,
Степи простяглися навкруги:
Прославившись до моря стягою,
Дніпро підмива, береги.*

*В степах тих високі могили.
Найвища ж, найбільша одна —
Стоїть над Дніпром ясноводим,
Стоїть і самотня, й сумна.*

*Висока й велика могила!
В могилі спить батько Тарас...
Багато зробив він на світі
І мучивсь багато за нас.*

*Він рідній віддав Україні
І душу, і серце свої,
Своїми піснями-сльозами
Він виспівав горе її.*

*Своїми піснями-сльозами
До правди й любові святих,
До світу ясного науки
Він кликав старих і малих.*

*За волю до смерті він бився,
За неї життя положив, —
І тихо навіки заснув він,
І спить серед рідних степів.*

*Степи простяглися до моря,
В степах над широким Дніпром
Сумує самотня могила
З високим і білим хрестом.*

*І тую могилу Велику,
І того, хто в могилі поліг, —
Уся Україна їх знає,
І повік вона читиме їх!*

Слухайте радіопрограму ОДУМ-у

"МОЛОДА УКРАЇНА"

з радіовисильні

СНІН НА ХВИЛЯХ FM 101

в Торонто

КОЖНОЇ СУБОТИ

від 6:00 до 6:30 вечора

Керівництво:

Головна Виховна Рада Коша Старших
Виховників ОДУМ-у в Канаді.

Митр. М. ОВЧАРЕНКО

РОЗУМНІСТЬ У СВІТІ – ПІДСТАВА ДЛЯ ВІРИ В БОГА

Бог — Жива, Розумна Істота, а не абстракція. Це є найголовніше у вірі в Бога, бо релігія — це зв'язок, поєднання з Богом.

Бог — Незбагнений. Тому тільки через одні розумові міркування ми не можемо стати віруючими в Бога. Щоб вірити в Бога, треба відчутти Його.

Але це не значить, що розумові міркування нічого не вартують.

Розум — це образ Божий в людині. Розумом людина відрізняється від усього іншого живого. Тому не може бути зневажливого ставлення до розуму.

Ще з апостольських часів користувалися розумом, щоб *підвести* до віри в Бога, щоб *зміцнити* віру в Бога.

Є спеціальна богословська наука — Апологетика.

Розум (наука) свідчить, що всюди в світі існує розумність, що все в світі запрограмоване. Наука стверджує, що нема хаосу у Всесвіті, а все збудоване й розвивається за певним пляном. Галактики, зірки й ін. — це не випадкове скупчення матерії. Навіть науковці з матеріалістичним світоглядом визнають, що зірки на небі розкидані не безладно, а за якимось пляном.

Особливо цю розумність, пляновість ми бачимо в будові й розвитку рослинного і тваринного життя.

А щодо людини, то вона займає окреме особливе становище в світі, бо має розум і свободу волі.

Ніхто з матеріалістів не заперечує, що людина стоїть незмірно вище всього існуючого матеріального живого.

В світі існує багато—чого, що перевищує, спростовує людського розуму. Напр., безконечність, сутність матерії й ін.

Але ж все це існує! Значить, повинен бути Розум, безконечно вищий за людський розум, для якого це не складає ніякої проблеми.

В самій матерії ми не бачимо цього розуму. Значить Він стоїть вище всього матеріального, Він Нематеріальний.

Так наш розум допомагає нам прийти до віри в Бога, Бога Розумного, Живого, бо Розум може бути тільки у Живого.

Християнство дає глибоку науку про Бога, про Його опіку над усім світом, зокрема над людьми.

Християнство дає відповіді на всі питання життя. Тільки треба пам'ятати, що життя людства не стоїть на місці, а розвивається. Тепер виникло багато питань, яких раніше не було. Але на всі питання є відповіді, коли добре знати дух Христової Науки.

Оце глибоке знання християнської науки і потрібне тепер.

Християнство задовольняє і тих, хто потребує тільки "молока віри", але воно задовольняє і тих, для кого "молока віри" вже недостатньо.

Перед провідниками християнства стоїть завдання задовольнити і одних, і других.

На жаль, у нас ще мало зроблено для задоволення тих, для кого "молока віри" вже недостатньо.

Оце й є одна з головних причин, чому помічається певне охолодження до християнства, особливо серед інтелігенції і освіченої молоді.

Треба зазначити ще одне: у декого з християн помічається негативне ставлення до науки. Це — невірно. Наука, правдива наука дає дуже багато підстав для віри в Бога. Сучасна наука стверджує й те, що світло стало раніше небесних світил й ін.

Є влучне порівняння: Релігія і наука — це два крила, що дають можливість летіти вперед. Коли ж користуватися тільки одним крилом, то будеш кружляти на місці, але не полетиш вперед.

Не забуваймо, що розум (наука) — це образ Божий в людині.

ІВАН ФРАНКО ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Він бнув кріпаком, а став володарем у царстві духа.

Він був кріпаком, а став велетнем у царстві людської культури.

Він не мав високих шкіл, а показав професорам і книжним вченим нові, ясні та вільні стежки.

Він десять літ стогнав під мушкетом російського салдата, а для свободи України вчинив більше як десять переможних армій.

Доля переслідувала його за життя, скільки могла, а таки не змогла переіменити золота його душі в іржу, його чоловіколюбства — в ненависть і погорду, його божественного довір'я — в розпуку і песимізм.

Доля не щадила його мук, але не поскупилася й радіщами, які плили із здорового джерела життя.

А, однак, щонайкраще й найцінніше, доля відмовилася дати йому, аж зволила його смерть — а то непроминаючу славу і все наново розквітаючу радість мільйонів сердець, яку викликають його твори.

Цим був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.

Світлана КУЗЬМЕНКО

НАВЕСНІ ПОЛЯМИ...

Навесні, полями,
Ми ішли із сином,
І зустрілись з нами
Хлопець і дівчина.

У дівчини врода
І краса велика —
Та, що не від моди, —
А своя, столика:
В пісні, що душа в ній;
В усміху, від серця;
В мові солов'їній,
Що немов озерце
Спраглих подорожніх
Поїть у пустині.
Хлопця і дівчину
Ми зустріли з сином.

Звідки ти, дівчино?
Де взяла цю вроду?
Променистий усміх
І легку ходу,
Пісню солов'їну,
Що землею лине,
Виливає душу
Вічну й молоду?

Звідки, хлопче красний,
Ти такий узявся? —
Віра і рішучість в запальних очах,
Мудрість думки ясна,
Мрія непогасна,
І відважне слово
Правди на устах.

Першою промовила дівчина:
Кров мою дала мені калина.
Як ішла до річки я по воду —
Дарували мені свою вроду:
Свіжі ранки росами умиті;
Синє небо сонцем оповите.
Стан стрункий дала мені тополя —
Як її зустріла серед поля;
І береза, поруч, білокора —
Простягнула мені ніжність — не покору!
А поля, гаї, ліси і полонини
Дали мені мову й пісню солов'їні...
Своїм дочкам і своїм синам —
Як настане час — це все віддам.

І промовив красень: небокраї
Дали мені душу щирю і безкраю.
Коли небо зорями зоріє —
Я беру у нього свою мрію.

Вільний вітер, що зустрів я в полі —
Дав мені любов свою до волі.
А ходив за плугом я, ріллею, —
Подружився, поріднився із землею.
І надвечір, коли сонце сіло,
Дарувала вона мені свою силу.
Свою мрію, свою віру, непокору
Понесу крізь радість я і горе
Як мої батьки й діди носили.
Це в потомки проростала їхня сила...
Коли прийде час — її віддам —
Як колись вони — своїм синам.

І пішли полями хлопець і дівчина.
Хто то, хто то, мамо?
— Україна, сину.
Та, — що не убити. Ту, — що не скорити —
Не дадуть нікому її добрі діти.

ЗУСТРІЧ ОДУМ-У

З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

ПРИСВЯЧЕНА 100-ЛІТТЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

відбудеться

від 31 серпня до 3-го вересня 1979 р. в Детройті, США

ГОЛОВНИЙ ПРОМОВЕЦЬ Д-Р МАРУСЯ БЕК.

Господар Зустрічі — філія ім. С. Петлюри і ТОП в Детройті.

Василь ШИМКО

ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО

(26 грудня 1878 — 11 серпня 1932)

"Коли серце ваше горить до рідного слова, готуйтеся... Усім треба рідним словом володіти, усі гуртом мусимо підняти його на височінь".

У полоні краси рідного слова

Степан Васильченко!... Коли я почав писати цю статтю, то бурюю ввірвалися бурхливі спогади про мої юнацькі роки в рідному селі. У тривожні роки, коли ходив до трудової школи — семирічки, у ті роки, коли ми, юнаки-мрійники, захоплено читали творчість рідних письменників, думали про прекрасне майбутнє нашого степового краю, про буйний розквіт рідного слова.

Ось мої рідні Вербки. Шаблею вривується в село славна історична річка Самарка, оточена кучерявими вербами (колись великий вербовий ліс шумів тут). У нашій гомінкій семирічці вирувало літературне життя — надто тоді, коли ми організували із завзятих читачів літературний гурток імени Бориса Грінченка, завданням якого було поглибити наші знання літературою. Ми підготували доповіді і самі пробували своє перо. Пригадується, що крім пошани до великого Тараса Шевченка, багато якого ми знали майже напам'ять, ми найбільше захоплювалися творчістю Бориса Грінченка, Івана Нечуя-Левицького, Степана Васильченка, Гната Михайличенка, Миколи Хвильового, Юрія Яновського...

Наші завзятці: Гриць Чапля, Павло Верещака, Василь Шимко, Гриць Андрій, Степан Бузувері, Софія Гончаренко, Настя Капуста, Люба Владиславська, Левко Оксень, Павло Троценко були закохані в красу і пахощі мови своєрідних новел Степана Васильченка. Прийшовши ранксом до школи, ми замість вітання перегукувались вибраними реченнями з його творів.

— "По садах вітри гасають, а над садами зоріє небо осіннє", — каже поет Гриць Чапля.

— "Бліднуть мрії, з'януть квіти, димом ідуть примарні жагучі весняні ночі, туманом сиплеться лист", — продовжує Софія.

— "Маленькою хмаринкою темніє над глибоким яром закинтий в степу хуторець", — оповідає синьоокий Левко — наш співак і маляр.

Нашу клясну кімнату, де відбувалися літературні вечори, прикрашували портрети: Тараса Шевченка, Бориса Грінченка, Івана Нечуя-Левицького, Архипа Тесленка й Степана Васильченка. Хтось намалював велику картину: "Сучасний запорожець", в якого при боці звивалась шабля, а в руках замість списа велика ручка-перо. Незабаром наш гурток почав випускати стінну газету "Діти України", яку редагував я, а



Степан Васильченко. Фото 1892 р.

художньо оформлював Левко Оксень. Софія Гончаренко — наш невсипущий режисер — організувала драматичний гурток. Тоді ми крім п'єси Бориса Грінченка "Степовий гість" найчастіше ставили п'єси Степана Васильченка: "На перші гулі", "Ужинова", "Куди вітер віє", "Минають дні", "Під Тарасове свято", "Свекор", "Не співайте півні, не зменшуйте ночі". Крім того Софія сама інсценізувала новелі цього письменника: "Роман" та "Крамольна ніч".

І нехай читачі не дивуються, що аж тепер я згадав про свої і своїх товаришів юнацькі роки. Це — неминуче. Бо вже тоді ми відчули в наших весняних серцях душу великого педагога й письменника, що був надзвичайною людиною лагідної і доброї вдачі (як всі національно свідомі українці того часу), непокірний правдописець найсвятішої ідеї. Ми відчули його велику любов до нас, юних школярів. Він був для нас вічно-палаючим смолоскипом. Нашими улюбленими

новелями його були: "Чайка", "Осінній ескіз", "З дитячих вражін", "Крамольна ніч", "Олив'яний перстень"... А його оригінальні художні засоби: алегорії, метафори, епітети, порівняння і, взагалі, краса рідного слова, полонили нас. Ми йшли в життя сповнені розумінням і добротою Васильченка, соняшною любов'ю до України, до свого покривдженого рідного слова.

Там, де співуча Ічня

Ічня! Невелике мальовниче старе козацьке містечко на Чернігівщині. Воно потопало в могутніх ясених, розкішних кленах і горобині... Це надзвичайно співочий закуток північної України.

Ічня бере свій початок десь ще з часів славного гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. Коли гетьман вертався 1618 року з переможного походу з Московії, декілька козаків взяли дозвіл у гетьмана оселитися у мальовничому місці недалеко ріки Удай, на маленькій Ічнівці. У буремні часи Великої боротьби з Москвою 1659 року це вже було сотенне містечко, що належало до Прилуцького полку Петра Дорошенка. Ічняни одні з перших зударились із москалями, що обходили Конотоп. Тоді якийсь характерник Панасенко не давав спокою війську Пожарського. Він несподівано, невідомо звідки, з'явився й нещадно шаблючив ворога. Так із тих часів і з'явилася заслужена гордість ічнянців. Коли буває когось з них запитують:

Звідки ви?

Козак із Ічні, — гордо відповідав кожен. І не зважаючи на жакливу русифікацію і велике пригноблення, ічнянці завжди почували себе нескореними, вільними козаками, завжди говорили рідною мовою. І за царату і тепер. Російською (панською) мовою хизувалися лише зайди або несвідомі малороси. Національна свідомість ніколи не покидала найбільш бідних. Багато з них за це зазнало московської кари: Сибіру, Соловок, розстрілу.

Знаючи це, Степан Васильович Васильченко (дійсне прізвище Панасенко) написав автобіографічну новелю "З дитячих вражін" (одну з кращих). Він народився 26 грудня 1878 року в бідній сім'ї селянина-козака в славній Ічні, Борзенського повіту. Літом батько трудився в степу, а взимку шив селянську чоботи. З приємністю Васильченко згадує свою затишну хатину, яку "обступили кругом ясени", свою надзвичайну сім'ю, де все було в злагоді.

"Наша сім'я велика й весела. Удень мало кого й бачиш у хаті: ті в клуні, ті коло скотини поряються, менші — в школі. А прийде вечір — всі зійдуться, стане повна хата людей.

Осінні довгі вечори рано не лягається спати, світили каганець. Увечері ніхто без діла не сидить. Баба пряде вал, мати шиє, дід кошики плете, батько латає чоботи, менші школярі — за книжками. Я теж не гуляю — колишу маленького Андрійка та "котика" йому співаю. Між роботою баба казки розповідає, батько — байки, дід жартує з школярами, прядка гуде, молоток стукає, цвіркун у запічку цвірчить — в хаті аж гуде.

Мати співати любить, як тільки примовкнуть — почне пісні, школярі підтягнуть. Знову в хаті аж луна йде".

Письменник із радістю згадує чудові поля, луки, ліси, рідні бур'яни. Недалеко було чудове село Хаснки, туди ходили ічнянці допомагати жнивувати. Разом організовували солов'їні хори. Тут пізніше познайомився Васильченко з шанувальником літератури Петром Навроцьким, який в тяжкі часи багато допомагав авторові матеріально. Хоч і були знедолені люди, але дружні. Спостерігаючи тяжке становище своїх земляків, Степан пішов дорогою кращих синів України. Про себе він писав:

"Мене ніхто не навертав до української літератури, без усякого побічного впливу я став на шлях свідомого українця, самотужки".

Ічня славна не тільки Васильченком. Тут у сім'ї співаків — організаторів хору — народився талановитий поет Василь Чумак. (Приносив вірші читати, радився). Але 21-го листопада 1919 року його розстріляли денікінці. Тут зріс славний скульптор Іван Мартос, пробував свій талант здібний художник і письменник Федір Темний (брат Степана) — помер завчасно. А тепер став відомим письменник барвистої мови, дослідник творчості Васильченка — Анатолій Дрофань.

Працьовитий батько Степана сам був трохи освічений, завжди любив читати крамольні книги (бо писані мужицькою мовою), давав їх знайомим розповідав, як Москва знищила Запорізьку Січ, як підступно приборкала гайдамаччину, як розправилася зі славним Максимом Залізником, як сплюндрувала "край веселий". Батько намагався всіх дітей вивести в люди — дати освіту.

— "Я не можу дати вам якогось багатства: худоби, доброї ремесла. Навчитесь, самі вийдете на широкий шлях. Але ніколи не забувайте якого ви роду".

І не зважаючи на тяжкі злидні, всі діти вчилися. Степан радо ходив до п'ятирічної школи в Ічні. Закінчив її кращим учнем, сміливим юнаком. І при цій же школі, як стипендіят, два роки готувався до вчительської семінарії.

Уся сім'я і сусіди врочисто виряджали Степана в місто Коростишеве продовжувати навчання, покладаючи на нього великі надії.

У широкий світ

Не підвів їх Степан. Дев'ятнадцятирічним студентом з найкращим відзначенням він закінчив вчительську семінарію. Уже тоді він записував народні пісні, як талісман носив із собою "Кобзаря" Тараса Шевченка. Захоплювався творами Бориса Грінченка.

Перше призначення вчителювати Васильченко мав у село Потоки на Київщині. Молодий і енергійний, захоплений народною справою, він із запалом взявся до праці. Про себе тоді він пише в спогадах:

Ось і моя школа з вишняком під битими вікнами, з трухлим гостинним ганком. Ось і я — безвусий вчитель у сивій шапці.

Та тільки тепер молодий учитель збагнув, яку він несе відповідальність у сільській школі під наглядом московських посіпак. Як радісно йому було працювати серед дітей і як тяжко було все терпіти під наглядом вислужників-малоросів режиму завзятих єдиноділимців: інспекторів, при-

ставів, попів, писарчуків, старости, що намагалися цвенькати панською мовою, здираючи шкіру з своїх братів. Уже тоді, в Потоках, він вирішив узяти за зброю проти зла — перо і ретельно пише "Записки вчителя". Десь тоді ж написав драму на чотири дії "Чарівниця".

Школярі й селяни дуже любили свого щирого й привітного вчителя, який організував у селі хор і драматичний гурток, вчителя, який дає селянам добрі поради, пише скарги. Це було якраз те, що не подобалося павукам села. Посипались доноси: "Читав "Кобзаря" і підбурював селян палити панські маєтки" — писали.

Отже, після чотирьох років вчителювання Степана Васильченка звільнили з праці в Потоках і перевели в славне село Богуслав на річці Рось. Але й там йому не довго довелося бути.

Зневірившись у праці в школах, де його завжди переслідували, він їде у місто Глухів, у вчительський інститут продовжувати навчання. Та й там пробув лише півтора року, бо назрівала велика подія: революція 1905 року. Степан тоді відчув велику потребу виступити проти царської реакції. Він перший організував страйк студентів вимагаючи змін у навчанні. За його завзятість як революціонера й "мазепинця" (виступав завжди з "Кобзарем" в руках, говорив рідною мовою) товариші звали його отаманом. Але, коли прийшли утиски й студенти заламавшись — зрадили його, він згіржливо покинув їх, і також інститут.

Знову Васильченко повернувся до школи. Поїхав на Полтавщину. Гадав, що тепер після революції (при новій конституції) праця буде вільнішою. І дійсно, захопившись роботою в школі глухого села Брусове, він навіть зробив спробу вчити дітей українською мовою. І яка радість! Тільки тепер відчув він, як учні жагуче прагнули рідного слова. Тут він давав їм читати "Кобзаря", твори Бориса Грінченка, збірки пісень, а розповідав про славу Запорізьку Січ — окрилювала учнів. У цей час він написав статтю "Народня школа й рідна мова на Україні", надрукована в журналі "Громада". Життя ставало радісним. Але, як завжди, знайшлися виступники Москви. Знову доноси, знову переїзд у інше село.

...І нарешті він потрапляє в шахтарське село Щербинівку (близько Бахмуту), де вільніше й бурхливіше вирувало життя. Однак він не встиг ще добре організувати навчання в школі, як його заарештували й запроторили до в'язниці. І, звичайно, як у таких випадках буває, обвинуватили в розбійницькому нападі. (Але усе це було пов'язане з попередньою діяльністю "сепаратиста", який хотів запровадити українську мову в школі).

У в'язниці Бахмуту Васильченко просидів півтора року. Пізніше був виправданий і захворів на тиф. Звідти вернувся до рідної Ічні, до матері-чайки, в "стару й милу напівзруйновану хату". Тут, перебуваючи приватними лекціями, він написав під рідними ясенами першу гарну новелу "Роман", надруковану в часописі "Рада", тут написав також "Мужицьку арифметику" і "В темряві".

У редакції часопису "Рада"

У той час видавництвом часопису "Рада" в "Києві" видав найвидатніший меценат української літератури, свідомий українець — революціонер, великий землевласник Євген Чикаленко, родом із Січеславщини. Він наперекір усім багатям, які вірно служили царатові, все своє життя, все своє добро віддавав культурно-освітній справі України, для добра свого нездоленого народу.

Це він у ті часи чорної реакції єдине ділимців взявся допомагати нашим письменникам-страдникам, які терпіли матеріальну скруту: Борис Грінченко, Михайло Коцюбинський, Архип Тесленко, Спиридон Черкасенко, Грицько Чупринка. А дізнавшись про талант Степана Васильченка і його тяжке бідування (йому було заборонено навіть учителювати), Чикаленко запросив його на працю до редакції часопису "Рада".

— "Найбільшою й першорядною нашою справою, нашою революційністю, вибороти національне право, перш за все, — здобути права на рідну мову" — казав Чикаленко.

Чотири роки С. Васильченко працював у "Раді". Це був час найбільшої і найпліднішої творчої праці. З-під його пера вийшли тоді неперевершені речі: "На чужину", "Над Россю", "Під школою", "Осінній ескіз", "Крамальна ніч", "Московський гедзь", повість "Циганка" і особливо цінна автобіографічна новела "З дитячих вражін та інші. У цей час він написав і поеми: "На перші гулі", "Недоросток", "Кармелюк", "В хлодку" та інші.

Євген Чикаленко всіляко сприяв письменникові в його захопленні літературною творчістю. Та війна в 1914 році зупинила цю творчу діяльність. Часопис "Рада" царат закрити, Євгена Чикаленка притягнуто до відповідальності, а Степана Васильченка мобілізовано в московську армію й після тримісячного вишколу кинуту на фронт. Там він пробув цілих три роки на передовій позиції в ранзі командира роти.

Тяжкі й виснажуючі були ті роки. Степан турбувався за свій рід. Десь перед самою війною у Вінниці помер його талановитий брат Федір, переслідуваний україножерами поневірявся на Чернігівщині брат Оверко (вчитель), бідувала у Фастові сестра Ліза, а мати-чайка все хворіла, чекаючи сина в похилій хаті. Не легко було і його дружині Килині з малим єдиним сином Юрієм.

Він писав до дружини:

"Хотів би дуже допомогти тобі чимнебудь, та тепер руки в мене зв'язані. Живи ж покищо, як Бог дасть, не зважай на нікого, не журися та кохай хлопця. Хай росте Україні на славу!"

(А тепер цей "хлопець" знаходиться в Канаді — один із визначних архітектів).

У вогні й бурі революції

Коли "світовою сурмою заграв 1917 рік", Васильченко покинув шанці і прибув у Київ, на перший Український Військовий З'їзд. Були великі надії. Пахло весною відродження козацького краю.

— Тепер ніхто не заборонить нам рідної мови,

— казав він. І тоді ж написав статтю "Вогонь рідного слова".

Та на велике нещастя, від великого виснаження він занедужав на тяжку серцеву недугу й надовго потрапив у санаторій Святошино.

Хвороба й покручені шляхи-зигзаги революції нівечили здоров'я письменника. Переслідування муравйовцями й денікінцями не давали змоги працювати. У цей час він написав, хоч коротку, але боляче-правдиву п'єсу "Куди вітер віє", якою яскраво показав як несвідомість людей, навіть тих, що боролися за волю, заводила в глухий кут велике змагання за незалежність своєї держави. Тоді ж написав новелю "Юнацька кров". Почав працювати над великою повістю про життя Тараса Шевченка "Широкий шлях".

Високо оцінюючи великого поета, як сонце України, ще в 1914 році він писав:

Очевидно, Шевченко як поет не має собі двійника в світовій літературі, як немає другого народу з такою історією, з такою піснею, як український нарід".

Хоч національна революція потерпіла поразку, Степан Васильченко думав, що згідно нових настанов Леніна рідна мова назавжди запанує в Україні. Тому він знову завзято взявся до праці як педагог і літератор. Ведучи школу імени Івана Франка в Києві, він казав дітям:

"Ви не знаєте, діти яку боротьбу нам довелося вести за наше рідне слово в ті часи, коли його не тільки не пускали в школу, але виганяли з ужитку... І мене бере живий жаль за серце, за ті щирі дитячі зусилля, що пішли на марне, що не гріло мене рідне слово в школі. Жаль за ті перші неоцінені, що їх топтали там необачно в болото не тільки чужі ворожі ноги, а часом і свої за наше рідне слово".

"Ой горе тій чайці..."

Уже давно в українській поезії оспівується птаха — нещасливу чайку. У своїй пісні гетьман Іван Мазепа пише "Ой горе тій чайці..." алегорично він описав тяжке становище України "при битій дорозі...". Часто згадує її Тарас Шевченко: "Чайка скиглить літаючи, мов за дітьми плаче". Це підхопив і широко розвинув Степан Васильченко в новелі "Чайка". І сюжет, і композиція твору з новими художніми засобами і надзвичайною свіжою соковитою й співучою мовою робить твір — найкращим надбанням не тільки української, а й світової літератури. І не дарма критики-раби намагаються знизити вартість твору тим, що пристосовують подібність його до новел московських. Навіть порівнюють прокислу соціальними спалахами товсту книгу Максима Горького (Пешкова) до динамічного твору-блискавки з глибоким змістом "Чайки".

Особливо важливе те, що вона побудована не на якихсь вицвілих російських шовіністичних підставах, а на справедливій і святій українській революційній боротьбі на ідеях великого нашого пророка. Бо всі три сини: Максим і Петро, а надто молодий Андрійко потерпіли від лютого терору царату за любов до Шевченка, за безмежну любов до рідного краю, до рідної мови. Ця лю-

Віталій БЕНДЕР

РИМИ ПРО ЗЕМЛЮ РІДНУ

Вийшовши із нетрів Забайкалля,
Залишивши позаді тайгу,
Я спішив, едивлявся в сині далі,
Грузнучи в глибокому снігу.

Дзвінко десь синиця щebetала.
Обрій загорявся й тьмяно гас.
Там десь за далеким за Уралом
У вогнях купається Донбас.

Там я починав ходити до школи,
Там навчивсь любити вогні та дим.
Ні, моя Донеччино, ніколи
Не зостанусь я тобі чужим.

Ще б лиш раз скупатись в клубах диму,
Скільки б не сходив чужих доріг,
Але тирсою уквітчаних курганів
Вдруге я ніде знайти не зміг.

Де ж би я забув тумани ранні,
Паротягів зойки голосні,
Чи пісні красунь-дівчат з копальні,
Ті донецькі, чарівні пісні.

Ні тайга, ні каторги прокльони
Не здушили в серці шахти спів,
Ані свист протяжний коногонів,
Ні зухвалість чорних шахтарів.

Біла даль сибірська, неозрима
Простяглась... Невже не перейти?
Ще б лиш раз скупатись в клубах диму,
А тоді... байдуже, що тоді.

Хай пурга сліпить запалі очі.
Буду йти, повзтиму їй на злість!
Бо я тут вмирать ніяк не хочу,
Хочу вмерти там, де народивсь.

Англія, 1953

бов живе і в матері-чайці, яка втративши трьох синів, не втратила надії в їх величну ідею. Вона й далі шанобливо доглядає портрет "невеселого селяка в шапці". І тільки він тримає її при житті. Ніде в новелі автор не згадує ім'я того, хто є на портреті... Але вже сама дія героїв твору підносить бурю вогню навколо ідей нашого пророка.

З роздуму непокірних ічнянців

Зовсім своєрідним є глибоко-психологічний твір, популярний, по революції, "З дитячих вражін". І хоч дія в ньому відбувається за часів царату, який нещадно переслідував мужицьку мову, телер суслівські центри заборонили й згадувати його — викреслюючи назавжди...

Чому так сталося, може найкраще пояснити письменник Іван Ціпка — завідувач відділом пропаганди та агітації Чернігівського обкому.

— “Бачите... Зараз, коли ми в розгоні до злиття націй, коли відзначаємо 325-ліття Переяславської Ради, коли спілкування російською мовою входить у силу, стає єдиною необхідністю, не випадає друкувати такі твори, хоч вони й правдиві. Тепер вони віджиті” — ніякого відповідає він.

У новелі “З дитячих вражін” кмітливого малого Панаса суслівські пропагандисти вважають своїм ворогом, бо він називає себе “козаком містечка Ічні”, а граючись на вулиці з багатим сином зайти Сашком не вмів говорити по-панському, “общепонятною” мовою. Бундючне паненя викрикує до Панаса:

— “Пошол вон і не приходи к нам больше. Видиш, что купил мне папаша? — то зато, чтобы не играл из тобой. А ты мазепа!”

Аж після цих слів Панас почав розуміти хто він, що його батько і всі, хто говорить українською мовою — мазепи. І вже ходячи до школи, навчаючись чужою мовою, він збагнув велику несправедливість. Він вже тоді з розмови старших дізнався, що навіть є такі пісні, за які можуть московські посіпаки забрати туди, “куди Макар телят не ганяє”. Не можна співати про царицю Катерину, що “занапастила степ широкий — край веселий”, не можна згадувати Україну.

І коли Панас ліг, він не міг довго заснути — все думав, про що говорив батько з людьми. Його дитяча уява все виразніше знаходила шлях справедливості.

“Я довго думав, навіщо казав батько на Україну — “мати”. Що Україна є той край, де ми живемо, про те я вже знав. Потім пригадав, що колись у школі читали слова: “Наша матушка Россия”. Тоді вчитель пояснив, на що то Росію треба взивати матір’ю. Значить, є “матушка Россия”, — думав я — і є “мати Україна”. І уявлялись мені ці дві матері в образі двох жінок. “Матушка Россия” — то товста сердита пані, котра “чтє-кає”, як Сашкова мати. І живе та “матушка” Россия десь далеко, а у нас про неї тільки читають діти, як ходять у школу. “Мати Україна” уявлялась мені бідною молодницею в очіпку та в свитині — такою, як хоч би й моя мати”

Потрапила в заборону тепер навіть новеля “У темряві”.

Річ у тім, що в цьому невеличкому творі батько школяра Петруся, бідний Клим, перелякався, коли побачив книжку українською мовою. Адже він увесь час мріяв, що його син навчившись панської мови вийде в пани, буде письменником і житиме в розкошах. А вчитель ніби не хоче цього і дає книжки читати тією мовою, якою він, бідний мужик, говорить. Батько тривожився. Він бере Петруся й книжки, йде до вчителя і благає не давати більше таких книжок, не насміхатись з нього.

“Коли ви справді хочете добра моєму хлопцеві, — звернувся Клим до вчителя, і в очах його блиснув огник довір’я, — коли не схочете його скривдити, то я вас прошу, допоможіть йому вийти в люди. Ви ж самі знаєте, чоловік я бідний, нехай хоч йому буде краща доля. Вчіть його по

настоящому правилу, а таких книжок не давайте... пожалуста, — господин учитель... Я вас прошу”.

“Я даром не схочу — благодарить буду”.

Клим розумів, що жили в добрі лише ті, хто пристосувався до умов поневолювача, хто говорив московською мовою. Тому він боявся тієї мови, якою розмовляв.

І яка подібність тепер! Як і колись багато сучасних батьків іде дорогою Кліма. Щоб не бути переглядуваними, вижити і дати дорогу дітям, послають їх у школу з мовою “спілкування” — панською. Бо вони бачуть, як зменшується мережа українських шкіл. У Бердянському, Ялті, Севастополі, Горлівці уже зовсім немає українських шкіл. Зменшується їх кількість у Дніпропетровському, Одесі та інших містах.

Завзято борючись із україножерами С. Васильченко пише сатиру “Крамольна ніч”. Тут він влучно схарактеризував нового пристава на селі, перевертня Андрія Петровича — московського посіпаку, котрий у всьому знаходив крамолу — український сепаратизм. Весняної ночі, коли дівчата співають українські пісні, він пише донос на вчителя-мазепинця, бо той “українські книжки читає, ще й з червоною стрічкою ходить”. І хоч ще зі школи знає вірш “Тиха украинская ночь”, він мов ошпарений підскакує лютує:

“Ніякої української ночі не було, нема й не буде. Для всієї матушки Росії одна ніч може бути — російська ніч”.

Уже давно заборонені такі твори як “Московський гедзь”, “Обивательські жарти”, п’єсу “Куди вітер віє”. Тут критик Віра Курашова обвинуватила автора, що він “не розумів розташування класових сил” в умовах громадянської війни”.

За роки влади червоної Москви С. Васильченко крім славного “Олив’яного перстень” і початок в революцію прегарної (може найкращої) повісти про Тараса Шевченка “Широким шляхом” (завершив лише першу частину “В бур’янах”) мало що написав. Нещадна, шовіністична критика, яка почалася нападом на славного Микола Хвильового, тяжке матеріальне становище (гірше, як за царату), збіднення селян примусовою панщиною — колективізацією, початок голоду, заборона українізації, навіть заборона Свята Тараса Шевченка зовсім підірвали здоров’я письменника. А провідавши колись співучу Ічнію, колись багате село-писанку Хаєнки, яке “неніче погоріло”, тяжко нервово занедужав. Такого жаху він ніде й ніколи не бачив, навіть про щось подібне не читав.

11 серпня 1932 року письменник помер у Києві. Тоді йшов запланований Москвою найжахливіший у світі голод.

У тенетах задушливого шовінізму

Відлетіли буревієм бурхливі надійні роки національної революції. Не встояла молода держава.

Розстріл денікінцями 21 листопада 1919 року найкращого запального новеліста революції з добірною і неповторною мовою Гната Михайличенка і його молодого побратима поета Василя Чумака, розстріл більшовиками 1921 року повстанського поета Грицька Чупринки, виїзд за кор-

дон таких видатних письменників як Володимир Винниченко і Спиридон Черкасенко, славного поета Олександра Олеся (Кандиби) тяжко відбилися на серці Степана Васильченка. Прибулі з еміграції поети Володимир Самійленко й Микола Вороний, повістяр Клим Поліщук були замкнені в собі. Нове непевне життя не дало розгорнути їм крила.

У нових умовах було ще гірше писати, як за царату. У своїх автобіографічних записках "Мій шлях" письменник пише:

"Дехто з критиків примом намагається вчепити мені буржуазну або дрібнобуржуазну ідеологію. Пишучи свої твори, менше за все турбувався за цю небезпеку. Мені здавалося і здається, що з самого дитинства, гостро відчуючи на собі класову нерівність, завжди обурюючись, боліючи нею, я органічно не можу навіть несвідомо виявляти в своїх творах буржуазну ідеологію. Хоч би й були в мене її ознаки — вони б вигоріли в мене, в моєму житті".

Нові критики нового режиму закидали авторові обмеженість тем його новель, відсутність опису "щасливої" сучасності, малу продукцію. Зневажали за те, що він не став членом комуністичної партії, навіть відмовився належати до будьякого письменницького об'єднання. І як колись за царату, живучи в тяжких злиднях, знову завзято працює педагогом. Всі свої зусилля, все своє здоров'я віддає вихованню молодого покоління, вливає їй свою полум'яну любов до рідного слова. Він пише:

"Бачу, що в школі оживає душа нашого народу". "Хто почуває у вас любов, хто має огонь до рідного слова, готуйте його, учітеся..."

Мені здається, що ніхто в ті часи не мав такого успіху в читачів як письменник Степан Васильченко. Його новелі розхоплювали. Їх читали, як "Кобзаря" Тараса Шевченка. У рік ювілею (1929 року) автор отримував гори листів із палкими привітаними читачів із усієї України. Тоді і ми, школярі Вербської семирічки, написали йому від літературного гуртка палкого листа, запрошували завітати до нас. У ньому ми писали:

"Ми вчимося у Вас, Степане Васильовичу, любити рідне слово. Ми глибоко вивчаємо Ваше бурхливе життя, Вашу літературну творчість. Прагнемо самі щось написати гарне. Ми в полоні краси Вашого слова. Ми тепер підготовляємо нашим літературним гуртком ваші п'єси, самі за Вашим оповіданням "Роман" написали п'єсу, приготували доповідь та інсценізацію на твір "З дитячих вражень". Приїздіть до нас. Гостити Вас — нам найбільша радість".

Зворушливою була відповідь. Ми той лист тримали як найцінніший скарб. І сумували. Бо Степан Васильченко, радіючи за нас і закликаючи до боротьби за рідне слово, скаржився на своє здоров'я — нездужав.

Так як ми, пристрасно любили письменника юнаки, вчителі і трудящі всієї України. Бо один з читачів, як зазначає автор, присягав: "До смерти буду читати Ваші твори".

А тепер, коли безкарно розгулявся розгнужданий задушливий шовінізм Москви, заправило всієї пропаганди й агітації Михайло Суслов ошаленів.

У своїх ідейних "здібностях" він докотився до того, що своїм указом не тільки заборонив друк багатьох праць С. Васильченка, а навіть організував свято перемоги царської Москви над Україною — 325-ліття Переяславської Ради, навіть скоротив "Кобзаря" Тараса Шевченка, усунувши його найкращі революційні твори: "Розрита могила", "Чигрин", "Іржавець", "Стоїть в селі Суботів"... Та що й казати! Навіть викреслив ті праці Леніна, в яких він бичував великодержавний шовінізм.

Тому то з'їхавшись цього року до Ічні, щоб відзначити століття з дня народження Степана Васильченка, бригада суслівських пропагандистів не могла більше нічого зробити, як святкувати витівку новітніх буржуазних націоналістів-комуністів Московсько-Переяславську Раду. На всі заставки вони відзначали славу цареві Олексію, лютим кріпосникам — боярам, цареві Петрові Першому, що "розпинав нашу Україну", захоплювалися мовою спілкування, "общепонятною", усліджували свою рідну.

І неправду в своїй статті "З криниці прозороводної" Анатолій Дрофань пише: "Степан Васильченко став мовби живим естафетоносцем кращих традицій красного нашого письменства, передав ту естафету молодому поколінню радянських літераторів".

Ні! Вони не прийняли її. Нові письменники побоялися йти тернистим шляхом Васильченка в боротьбі за рідне слово, не підтримали свого побратима славного Миколу Руденку, побоялися писати правду — виконують лише замовлення голови україножерів Суслова.

Отже, тому то й до цього часу немає пам'ятника Степанові Васильченкові, немає музею, не влаштовано виставки його всіх творів. Ніхто не подбав, щоб належно упорядкувати ту хату, де він народився, позначити ті місця, де він жив і працював.

Тільки й доброго, що читачі, в яких горить любов до рідного слова, до оборонця своєї "мужицької" мови, посадили молоді ясени... Хай хоч вони нагадуватимуть про те, як жив і за що боровся їхній надзвичайний сміливий співець — новеліст, вічнопалаючий смолоскип рідного слова.

11 січня 1979 року

ЩЕ МОЖНА ПРИДБАТИ КНИЖКИ

ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА

Мовна політика більшовиків, спроба історичної аналізи \$2.00

Мовна політика більшовиків на Україні в 1950-1960 рр. 7.00

Спрага безсмертя, збірка оповідань 5.00

Замовляти:

Vasyl Chaplenko
c/o Anna Krawczuk
26 William Street
Maplewood, N. J., 07040, USA

ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІЯТУ? ДЕ ВОНА? ЯКА ВОНА?

Трохи з політики

1

Маркс, як був ще безбородий,
Кинув гасло між народи,
Що, мовляв, пролетар'ят
Справедливий створить лад —
Пролетарську диктатуру,
Людську змінить він натуру,
Зникнуть люди — звірі злі,
Рай настане на Землі...

Роки й роки проминали,
Бідні люди спрагло ждали,
А Маркс далі все писав,
Поки й сам старенький став
(Бо й він був жива істота,
Яку знищує робота), —
Бородою весь обріс
Так, що видно тільки ніс...
Ну, а потім і смерть-згуба...
Енгельс також врізав дуба...
Та їх задум далі жив,
Послідовників творив.
А що злі капіталісти,
Що с'як-так давали їсти
Бідним тим пролетарям,
Не змогли забороняти
Цим останнім воювати
За свої святі права,
Сила виникла нова
І спілки їм потворила...

Мляво діяла ця сила...
Тільки "руський пролетар",
Здатний на прямий удар,
Не схотів так довго ждати, —
Вмить зумів ліквідувати
Капітал ударом цим,
Дав науку всім, усім
І, здобувши собі славу,
Утворив свою державу,
"Пролетарською" назвав...
Ленін всіх у ній навчав...

2

Але станьмо трохи збоку
І критичним гляньмо оком
На характер диктатур,
Виниклих із рецептур —
З Маркса й Енгельса уяви

В тій чи в тій тепер державі.
От ув Англії спілки
Мають всі робітники, —
Так із ними справжня влада
Неспроможна дати ради.
Як вантажники в портах
Застрайкують, то вже страх
Усю Англію охопить,
Бо харчів на всіх не хопить...
Чи пожежники бажують
Більше грошей, — заваджають
Ще й пожежі ті гасить,
Що хтось може розпалить...
Словом, справжня диктатура
Марксової рецептури!...

А що діється тепер
У так званім еСеРеР,
Де Марксова борода
Скрізь стирчать, як та біда?
Хай би спробував хтось там
Суперечити катам —
Сталіну або й Хрущову
Чи сучасному Брежньову!
А про страйки і не мрій!
Пролетар там без надій!
Там за це у Сибіряку
Запроторять, як собаку...
Й стогне "руський пролетар":
"Та це гірше, як був цар!"...

Тож питання ці не здуру —
Де й які ті диктатури...

25. II. 1979 р.

"КГБ ігнорує всі закони. У відношенні до мене і мого чоловіка брутально порушують право на недоторканість особи і родини, і навіть право на листування, на переконання.

Я звертаюся до письменників і вчених світу, до голів урядів країн-учасниць Гельсінкських нарад у Бєограді: в ім'я людяности, в ім'я всього святого виступіть в обороні мого чоловіка, рятуйте життя поета і мислителя Миколи Руденка!!!"

У відчаї і надії

Раїса Руденко

7 березня 1979



Джон БЕСТ

НЕДОСТАТНІ РЕЗУЛЬТАТИ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ УГОДИ ОБУРЮЮТЬ КАНАДСЬКІ ЕТНІЧНІ ГРУПИ

(Канадська Сцена)

На думку багатьох канадських етнічних груп, Гельсінкська нарада була даремною витратою часу. Їх обурює і розчаровує обмеженість наслідків цієї конференції у галузі прав людини і це своє обурення вони висловлювали на недавній зустрічі із членами неофіційного комітету депутатів парламенту, так званою Гельсінкською парламентарною групою.

Скоро вже промине чотири роки від того часу, як у столиці Фінляндії, місті Гельсінкі, державні керівники Сполучених Штатів Америки, Канади і 33-ох європейських держав — комуністичних і некомуністичних — поклали свої підписи під документом, який відомий під назвою "Заключний акт Гельсінкської конференції". Той Акт, між іншим, стверджує непорушність європейських кордонів, колективну готовність розв'язувати спірні питання мирним шляхом та встановляє принцип невтручання однієї держави у внутрішні справи іншої. Поряд з тим, у ньому йде мова про розширення торговельних і соціальних контактів. Він також проголошує пошану до прав людини і зобов'язує тих, що підписали акт, сприяти "у дусі гуманності і доброзичливості" об'єднанню сімей і родин, члени яких живуть на комуністичному сході і в країнах власного вільного вибору, що його визнає Захід.

Гельсінкську парламентську групу утворено в Канаді зразу після конференції. Утворено для того, щоб слідкувати за тим, чи Радянський Союз та його східноєвропейські союзники дотримуються зобов'язань в галузі гуманності, що їх викладено в заключному акті.

Свідчення присутніх на зустрічі довели, що досі Гельсінкська угода не дала наслідків. Висловлювалися навіть думки, щоб Канада умила руки і не слідкувала за виконанням Гельсінкського акту, включно з тим, щоб вона переглянула справу конференції перегляду справи про те, чи кожна країна, що підписала акт, дотримується того, що вона зобов'язалася дотримуватися, ще перед Мадридською конференцією, яка має відбутися наступного року.

Особливо багато критичних зауваг висловлювано на адресу канадського міністерства закордонних справ, закидаючи йому поступливість і небажання чинити тиск на Радянський Союз, щоб він дотримувався взятих на себе зобов'язань, а прем'єр-міністра Трудо ганьблено за те, що своєю політикою "тихої дипломатії" він підкопує справу виконання постанов Гельсінкської наради.

На тій зустрічі виявлено серйозний брак довіри, з боку етнічних організацій, до уряду, вказувано на те, як уряд виконує — чи не виконує — свої зобов'язання, що їх взяв на себе прем'єр-

міністер Трудо, увівши Канаду в коло країн, що підписали Гельсінкську угоду.

Андрій Бандера, говорячи від імени Онтарійської Ради Комітету Українців Канади, твердив, що велика більшість українців Канади песимістично дивиться на справу виконання постанов Гельсінкської конференції. "Оцінювання ефективності виконання постанов Конференції сягає цілковитого відкидання і безнадійності чи даремності продовжувати гельсінкський діалог без фундаментальних змін".

Ще гостріше виступив Адам Микитюк, який є президентом Канадського українського товариства допомоги імігрантам. Він закинув міністерству закордонних справ Канади, що воно розкидає "словесне сміття", говорячи про досягнення Канади на першій конференції для перегляду дотримування постанов Гельсінкської угоди, що відбулася 1977-го року у Београді, і ствердив, що канадський уряд "насправді нічого не робить" для того, щоб переконати комуністичні держави піти на співпрацю в питанні об'єднання сімей.

Але не всі представники етнічних груп висловлювалися так критично. Їжі Морн, який говорив від імени Канадського Чехо-Словацького Національного Товариства, погодився з тим, що Београдська конференція дала "незначні результати". Однак він похвалив канадських дипломатів за їхні зусилля в цьому напрямі і сказав тепле слово про депутатів канадського парламенту, які були у складі канадської делегації на Београдську конференцію.

Присутній на тому мітингу Гельсінкської парламентської групи представник міністерства закордонних справ наполягав на тому, що канадські представники говорили у Београді "радше гостро", вимагаючи виконання постанов Гельсінкської угоди. Однак ясным залишається одне, а саме: загально беручи, канадські етнічні групи далеко не задоволені.



ALEX ELECTRIC LTD.
ALEX SCHIDOWKA

Industrial — Commercial — Residential

London, Ontario

Tel: 439 - 6747

Воно куди більше, ніж купити чи продати авто, як ви думаєте

Коли ви приватно купуєте чи продаєте авто, то стиснення рук і рахунок продажу ще не означає, що угода завершена.

Якщо ви є продавець, то для вашого добра вважайте, щоб зміна власності була правильно зареєстрована в Міністерстві Транспорту та Комунікацій.

Якщо цього не зроблено, всі квитки за нелегальну стоянку-паркування автоматично належать до вас. Якщо ж ви їх ігноруйте, ви можете бути арештовані за незаплату кари. Ви також можете бути відповідальні перед цивільним судом, якщо по продажу авто знайшлось у катастрофі.

Якщо ви є покупець, також для вашого добра, заповніть, щоб зміна власності

була зареєстрована. Покупець і продавець повинні відвідати уряд для видання ліценцій Міністерства Транспорту та Комунікацій і особисто передати право власності.

Дарова памфлетка "Купування і продавання авто приватно" можна набути в усіх МТК урядах ліценції, або писати до:

**Public and Safety Information Branch
Ministry of Transportation and
Communications,
1201 Wilson Ave.,
Downsview, Ontario M3M 1J8**



Ontario

**James Snow,
Minister of Transportation
and Communications**

СПОРТОВИЙ ТАБІР

В дні від 19-го до 25-го серпня б.р. на оселі "Україна" відбудеться спортивний табір для молоді віком від 12 до 16 років. Комендант табору В. Педенко СВІІ. Кошт — \$75.00 за один тиждень від учасника. Ціль табору: 1. ознайомити учасників з досягненнями українських чемпіонів. 2. Витворити зацікавлення в спорті. 3. Навчити таборян любити спорт. 4. Дати можливість учасникам виявити свої здібності в різних ділянках спорту. За інформаціями звертатися до 30-го червня місяця. Телефони в Торонто: 444-3042, 889-0640.

ВІСІМДЕСЯТИЛІТТЯ ПРОФ. МИХАЙЛА О. МУХИ

(Частина промови, що була виголошена на ювілейному відзначенні 80-ліття, в Торонто, 28-го жовтня 1978 року).

Висловити декілька слів із біографії Ювілята не завжди виходить легко. Перше, це брак відповідного матеріалу, призабуті сторінки людських епізодів, а найголовніше — це брак допомоги від ювілятів, які часто не бажають цієї почеси.

Вже не раз траплялося, що багато народних працівників, які віддавали свій життєвий труд для Церкви, організацій чи товариств, а на згадку про відзначення їхньої праці ставали "на прою" і відмовлялися від ювілейних святкувань.

Зразком такої скромності й рівночасно упертості відносно ювілейних святкувань є також наш заслужений професор Михайло Олександрович Муха. Кожночасна його присутність на богослуженнях чи громадських різних імпрезах, зокрема в світлиці Православного Братства й на вечорах мистецького Т-ва "Козуб", створювали враження, що це так і має бути й нема потреби для прославлювання людини.

У проф. М. О. Мухи — пройдений ним життєвий шлях промовистою цифрою "80-ліття".

Хоч коротким нарисом постараюся дати образ цієї скромної людини, яку сьогодні так чисельно ми вшановуємо.

Народився Михайло Олександрович Муха на Холмщині в Україні. Середню освіту оформив педагогічними курсами, а вищу в Київському Інституті Соціального Виховання.

Прагнення до глибшого педагогічного знання і працьовитість в інститутських студіях, відкривають йому дорогу до Київського Педагогічного Інституту, який закінчує науковим званням — "спеціаліста в ділянці біології".

Між першою світовою війною і до часу вибуху другої війни, працює вчителем у різних місцевостях Київщини. Бурхливі роки українського національного відродження, а опісля трагізм геноцидних "ежовських рукавиць", спрямовують всі його педагогічні вміння в ділянку виховання й ширення освіти, а зокрема в школах; в яких навчалася українська молодь.

Педагогічний хист і організаторські здібності висувають його на працю в кращих (зразкових) школах міста Києва.

Результати його педагогічної праці й старання в ділянках освіти, відкривають шлях в 109-ту Досвідню Школу Народного Комісаріату Освіти, в якій працював аж до вибуху другої світової війни.

Переглядаючи пройдений шлях педагогічної праці ювілята, складається в мене враження, що в нього ніколи не було часу на розваги чи відпочинок.

Підкреслює це також його додаткова праця у вечірніх годинах Київського Науково-дослідного Інституту Педагогів, на кафедрі "методики при-

родознавства". Шкода, що під час війни пропала вже майже готова до друку його цінна наукова праця, яку мали використовувати педагоги в ділянці "екскурсії в природу".

Війна, гітлерівська політика відносно припинення освіти в Україні й культурного розвитку нашого народу, непевність завтрішнього дня і фронтові події, приневолили Михайла Олександровича піти шляхами "Нової Європи" і пережити дуже тяжкі часи, з нашивкою "остарбайтера".

Закінчення другої світової війни й скупчення українських втікачів у Австрії біля міста Зальцбург, знову спрямували його невечерпану енергію в ділянці громадського й церковного життя, про що окремо скаже о. Дмитро Фотій.

Силуетка цієї працьовитої і творчої людини не буде вповні завершена, якщо не додати маркантних місць його праці в місті Торонті.

Його активна праця при православної Катедри Св. Володимира, дала початок до організування Курсів Українознавства і був директором і душею всієї виховної та навчальної праці.

Ця праця найкраще завершилася у Раді Української Школи, де опрацював шкільні програми, організував дискусійні вечори і конференції, проводив консультації з учителями і молодими здібними учнями.

Ряд його статей до української преси і журналів "Молода Україна", "Нові дні", "Український Голос" та "Вісник" — підкреслили уміння володіти пером в обороні рідної культури, мови та віри перед асиміляційними процесами.

Ювілят ще й досі, незважаючи на свій вік, цікавиться проблемами виховання молоді, громадськими справами та проблемами рідної Церкви. Участь у майже всіх Соборах Православної Церкви, видання цінної праці про історика Івана Власовського, вечори з виступами молоді — це і є ті результати його праці, яку так чисельно сьогодні відзначаємо.

Увага!

Увага!

ВАЛЯДУХНАЙ

має приємність
повідомити українське громадянство, що
відкриває

АДВОКАТСЬКУ ПРАКТИКУ
при: Suite 404, 50 Richmond Street East
Toronto, Ontario M5C 1N7

Телефон: 363-4192

ВРЯТУВАТИ ЖИТТЯ

Михайло ПІДРІЗ

Представництво Української Гельсінкської Групи довідалось від новоприбулих до США в'язнів табору суворого режиму, що член цієї Групи Олексій Тихий, який тримав голодівку як протест проти знущання над в'язнями, на 16-ий день голодівки знепритомнів, після чого його забрали до лікарні та негайно оперували на шлунок. Лікарі ствердили, що стан Тихого після операції загрозливий і що йому потрібна повторна операція, яку він не знати чи витримає. Таке в таборах говорять лише тоді, коли в'язневі справді загрожує смерть.

В демократичних країнах людину, яка у в'язниці дійшла до смертельного стану, відпускають додому для лікування в нормальних умовах, або для того, щоб вона бодай могла померти при своїй родині, а не за ґратами.

Ми просимо президента Картера і голів Урядів усіх демократичних країн, а також всі християнські церкви, Червоний Хрест і Міжнародну Амністію звернутись до Советського Союзу з тривожним клопотанням про негайне звільнення Олексія Тихого. Ми віримо, що в той спосіб можна врятувати життя цій відважній і скромній людині.

Нью-Йорк, 1-го травня 1979

**Петро Григоренко, Надія Світлична,
Валентин Мороз, Зінаїда Григоренко**

ПОРІВНЯЛЬНА КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

В роках	1940	1979
Всього населення України	41.3 м.	49.8 м.
міського населення	14.0 м.	30.5 м.
сільського населення	27.3 м.	19.3 м.

Кількість населення по містах України:

Київ — 2.144 мільйони, Харків — 1.444, Дніпропетровськ — 1.066, Одеса — 1.046, Донецьк — 1.021, Запоріжжя — 781 тисяч, Львів — 667 тисяч, Кривий Ріг — 650 тисяч, Жданів — 503 тисячі, Ворошиловград — 463 тисячі, Миколаїв — 441 тисяч, Макіївка — 436 тисяч, Горлівка — 337 тисяч, Херсон — 319 тисяч, Вінниця — 313 тисяч, Сімферополь — 302 тисячі, Севастопіль — 301 тисяча, Полтава — 279 тисяч, Житомир — 244 тисячі, Чернігів — 238 тисяч, Кіровоград — 237 тисяч, Черкаси — 228 тисяч, Суми — 228 тисяч, Чернівці — 218 тисяч, Кременчук — 210 тисяч, Рівне — 179 тисяч, Краматорськ — 178 тисяч, Хмельницький — 172 тисячі, Мелітопіль — 161 тисяча, Керч — 157 тисяч, Біла Церква — 151 тисяча, Івано-Франківськ — 150 тисяч, Нікопіль — 146 тисяч, Тернопіль — 144 тисяч, Слов'янськ — 140 тисяч, Луцьк — 137 тисяч, Бердянськ — 122 тисячі, Комунарськ — 120 тисяч, Єнакієве — 114 тисяч, Северодонецьк — 113 тисяч, Костянтинівка — 112 тисяч, Стаханів — 108 тисяч, Павлоград — 107 тисяч, Красний Луч — 106 тисяч, Ужгород — 91 тисяча.

ВАЛЕНТИНОВІ МОРОЗОВІ

*Народжений в епоху хуртовини,
Ти правди і свободи фронтвик,
Ти віра у нескорену людину,
Весняний передвісник — громовик.*

*В твоєму серці України подих,
Клекоче і пульсує її кров,
В твоїх очах, як у глибоких водах,
До неї полум'яніє любов.*

*Ти оборонець волі від навали,
Перо — твій меч, меч правди на устах,
Твоє життя — високі перевали,
Апостола і мученика шлях.*

*Тебе не залякали допити, в'язниці
Й нерівний змаг за рівності права,
Твоєї логіки залізної скарбниці
Неоцінимою народові була.*

*Двобій іде кривавого зудару
Незрівняних зусиль незрівняної сили...
Народній гнів розіб'є чорну хмару —
І всі постріляні устануть із могили.*

*І рани тисячів нездоланих Морозів,
І тих калічених, мордованих, німих,
І їхні болі, муки і прогнози
Дороговказом стануть для живих.*

*На їх скрижальях спалахнуть заграви,
Терпець урветься — заговорить гнів,
Статті й параграфи неписаного права
Висітимуть, як петлі, для катів .*

*На монументах з чорного граніту,
Як символ волі, змагу і борні,
Морозам дар, народу — моноліту
Вічно живі горітимуть огні.*

("З-під евкаліптів", поезії. Українські поети в Австралії, Мельборн, 1976).



Олександр БАРСЬКИЙ

Петро КОСЕНКО

ДІВОЧА СКАРГА

Ой мамо, мамо, кого любити,
Хто думи й мрії полонить,
Мою любов, мої молитви
Хто словом лагідним приспить!

Страшні даремні сподівання,
Щасливий той, хто їх не знав
і чад гіркий чужих заграє
І твої осміяні бажання.

В гаях полтавських солов'їних,
В подертих шатах у термах
Згубила доля битий шлях
В досвітніх відьомських годинах.

За вічним муром небосхилу,
Любов чаклує як тиран
І скільки сліз, і скільки ран
Вона від віку спричинила.

Колись циганка ворожила,
Болючих слів вузол тугий:
"Чужі далекі береги
"І підбиті голубині крила"!

І все ж крізь сміх, крізь сльози вірю,
Зійде колись зоря моя,
І доля в ангельській порфіри
Тихенько скаже — ось і я!



Увага!

Увага!

КУПУЙТЕ ЗБІРКУ ПОЕЗІЙ

МИХАЙЛА СИТНИКА

ЦВІТ ПАПОРОТІ

Крім поезій, до збірки входять: стаття про творчість поета М. Вірного і бібліографія творів поета, складена інж. І. Лучковим.

Ціна книжки у твердій обкладинці \$6.50, у звичайній — \$5.00.

Замовлення з належною сумою слати на адресу:

Mr. H. KALMAN
376 Green Lane
Ewing, N. J. 08638, USA



НЕВИДИМА СМЕРТЬ

(Жарт)

Моїй теці присвячується

Закохалася Параня
До безтями в козака.
Тільки мати не зважає —
Заміж дівку не пускає.

Плаче дівчина, а мати
Їй грозить малахаєм.
Тут козак Парані й радить:
— А чому ми не втечем?

Перший півень проспівав —
Я тебе на лахмача,
З третім півнем піп сусідній
Нас з тобою і звінча.

А тоді нехай що буде, —
Гріх чи два, — нам все одно,
Тільки ти, моя кохана,
Виглядай мене в вікно...

...Ніч. Щосили кінь лахматий
Мчить, скриваючись, в лісок.
Обнімає хлопець крадіж
Всю затулену в платок.

Обнімає і цілує,
Шепче любій зза плечей:
— Чи не смішно вкрав тебе я
Зперед батьківських очей?

— Правда. — правда забасила, —
Буде ще тобі смішніи,
Як розвидниться надворі
І мене, паскудо, вздриши.

Хлопець миттю охолонує —
Що то справді за мара?
Він до хустки — з неї грізно
Мати дівки визирає.

— Гвалт! Рятуйте Проби, люди!!!, —
Хлопець страшно закричав
І з коня обабіч шляху
Неживим на землю впав.

1979 р.

**КУПУЙТЕ
ДОВГОГРАЮЧУ ПЛАСТИНКУ
СТРУННОГО АНСАМБЛЮ ОДУМ-У
В ЧІКАГО**

в членів управи філії за 6.00 дол., або поштою,
висилаючи чек на 6.75 дол. на адресу:

The ODUM String Ensemble
3939 No. Ridgeway
Chicago, Illinois 60618, USA

**ПРИВІТ
14-МУ КРАЙОВОМУ ПЛАСТОВОМУ
З'ЇЗДОВІ В США ВІД ОДУМ-У**

Дорога Пластова Молоде!

Від імени Голови Центрального Комітету Об'єднання Демократичної Української Молоді Віктора Педенка, Голови ГРКСВ ОДУМ-у в США Віктора Войтихова та від всієї одумівської молоді передаю Вам, учасникам 14-го Крайового Пластового З'їзду в США палкий привіт та бажаю Вам всього найкращого у Вашій праці на користь українського народу.

Хоч методи обох наших організацій відносно виховання української молоді є інакші, але наша мета є та сама — зберегти в українській молоді любов до української мови, культури і традицій. Ми в ОДУМ-і віримо, що ми в майбутньому зможемо ще тісніше працювати з Вашою організацією в досягненні тієї мети.

Ми сьогодні маємо велике свято! Сьогодні наші спільні змагання увінчалися успіхом: **ВАЛЕНТИН МОРОЗ СЬОГОДНІ НА ВОЛІ!!!**

Не один з нас брав участь у демонстраціях за його звільнення, не один з нас писав петиції, листи до Білого Дому. Переважно це була праця молоді, зорганізованої в молодечих організаціях: Пласті, ОДУМ-і, СУМ-і. Це була не легка праця і вона ще не скінчена. Ще в тюрмі неволі є Руденко, Тихий, Караванський, Чорновіл, Світличний, о. Романюк, мільйони їх, ба що більше — ще в тюрмі неволі *цілий українській народ!!!*

Допомога українському народові це для нас усіх є найголовніший обов'язок і ми разом мусимо в тому напрямку працювати. Для цього ми маємо бути *сильні, очевидно красні*, де потрібно — *обережні* і найголовніше в певних моментах — *бистрі!!!*

Тож дозвольте, друзі-пластуни, ще раз привітати Вас Вашим кличем СКОБ!

Андрій ШЕВЧЕНКО СВП

Реф. Зовн. Зв'язків ГРКСВ ОДУМ-у США

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо читачів і передплатників, що з огляду на підвищені ціни за друк журналу й поштову оплату, редакція змушена підвищити передплату. З 1-го серпня н.р. річна передплата становитиме \$9.00. До 1-го серпня даємо нагоду читачам передплатити журнал наперед по старій ціні за \$7.50.

Адміністрація

**ТАБОРИ ОДУМ-У
В ЛІТНЬОМУ СЕЗОНІ 1979 РОКУ**

Оселя ОДУМ-У "КИЇВ", Анкорд, Н. Й.

- а) Табір Виховників ОДУМ-у
Від 30-го червня до 14-го липня.
- б) Відпочинково-виховний табір
Молодь віком від 7 до 14 років.
Від 14-го липня до 4-го серпня.
- в) Мандрівничий табір для юнацтва віком
16 років й вище.
Від 4-го серпня до 11-го серпня.
- г) Табір гри на бандурі для молоді
віком 14 років й вище.
Від 11-го серпня до 25-го серпня.
- г) Табір Другої Одумівської Проби
Від 25-го серпня до 30-го серпня.

У справах додаткових інформацій, просимо звертатися до місцевих філій, або безпосередньо листовно на адресу оселі ОДУМ-у:

ODUM CENTER

P. O. Box 40, RFD No. 1. — Accord, N. Y. 12404

**ЦЬОГОРІЧНИЙ ТАБІР ОДУМ-У
В МІННЕСОТІ**

відбудеться

від суботи 28 липня до суботи 11 серпня
В СІБЛЕЙ СТЕЙТ ПАРК, МІННЕСОТА

Запрошуються до участі в таборі наші сусідні
і далекі філії та всі бажаючі юн. одумівці
від 8 до 17 років

Зголошуватися на адресу:

ODUM/AAUD, c/o A. Lysyj

4004 Roanoke Circle

Minneapolis, MN 55422, USA





Частина учасників Четвертого Всеодумівського З'їзду Старших Виховників ОДУМ-у.
Зліва сидять: І. Данильченко, О. Харченко, В. Педенко — голова, ЦК ОДУМ-у, О. Шевченко, М. Мороз і В. Войтихів.

Чикаго, 14 квітня 1979 р.

Фото О. Пошиваника

Віктор ЛІЩИНА

ВАЛЕНТИН МОРОЗ

Представлення В. Мороза українській молоді м. Торонта

Дорога українська молоде!

Мені припала честь представити вам великого сина України. Представити вам Валентина Яковича Мороза, живого символа вічної живучості і нескореності нашого народу.

Багатьом з нас тяжко повірити, що ця подія є дійсністю. Ще недавно ми їздили до Оттави протестувати під советську амбасаду, скандували "Фрідом фэр Мороз", голодували, посилали телеграми, щоб окупант звільнив цю шляхетну й дорогу нам людину. Ми раділи, коли Захід прислухався до нас і засуджував сваволю КГБ. Ми сумували, коли Захід не помічав нас. Це тривало довгі роки. Нарешті зусилля увінчалися успіхом, наші благання долинули до Всевишнього.

Сьогодні той, кого Ліна Костенко назвала "Квіткою серед снігів", герой — мученик, про чий відвагу і страждання ми так багато чули, є на волі, є тут з нами.

Народився Валентин Якович в селі Холонові на Волині, в тій квітучій частині України, яка дала нам полум'яну поетесу Лесю Українку. Там він і закінчив середню школу. Опісля навчався на історичному факультеті Львівського університету. Скінчивши його, 5 років вчителював на Волині, а тоді 2 роки викладав історію й географію в педагогічних інститутах Луцька й Івано-Франківська.

Першого вересня 1965 року, маючи 29 років, був арештований за поширення матеріалів самвидавчу, а через 4 місяці був засуджений на 4-ри роки каторги в Мор-

довії. Цей суворий присуд Валентина Яковича не залякав. У відповідь справжнім злочинцям він написав відомий есей "Репортаж із заповідника імени Берії". В ньому він з'ясував, що советська тоталітарна система тримається на заляканих терором роботах — гвинтиках та що за свої злочини катебісти будуть відповідати.

Така поведінка українця — патріота заскочила гнобителів і його перевезли до Володимирської в'язниці в Москві, а звідти до Києва, де велось слідство. В квітні 1969 р. він вийшов на волю. Невесела була та воля на "нашій не своїй землі". Працювати йому не дозволили, а дружину Раїсу теж звільнили з роботи.

Але Валентин Якович у розпач не впадає. Він пише есей "Серед снігів", в якому підкреслює, що "Україна спрагла за такими, що ні від чого не відрікаються і не виправдовуються". Крім згаданого, пише ще два есеї "Мойсей і Датам" та "Хроніка опору".

Такої сміливості КГБ не терпить і Валентина Яковича після 9-ох місяців на волі, знову арештовують. На той час він уже був широко відомий в Україні і поза нею, як безстрашний борець за краще майбутнє свого народу. Відомий, як той, хто палає для України святим полум'ям одержимості і у жилах якого "пульсує і гуде" гаряча козацька кров.

І коли в листопаді 1970 року закритий суд засудив його за згадані есеї на 9 років ув'язнення і 5 років заслання, він так відповів на цей жорстокий присуд у своїм знаменитім есеї "Замість останнього слова":

"Посадивши мене за ґрати..., ви знову запустили бумеранг".

"Єдиний Мороз, з якого ви мали б велику користь — це покірний Мороз, що написав би локальному заяву..."

Але такого Мороза ви не дочекаєтесь ніколи".

"Сидіти за ґратами нікому не легко. Але ж не поважати себе — ще важче. І тому будемо битись!"

Друзі!

Ми є свідками того, як бумеранг, якого запустили в Мороза, раз-у-раз б'є московську імперію. Сьогоднішня маніфестація — це теж один з таких ударів. Священним обов'язком кожного з нас є допомогти, щоб бумеранг став потужний як вулкан, і щоб найбільш кривава в світі імперія розпалась і спопелилась, а на її місці піделися вільні народи, а між ними у всій своїй величчї й красі — Україна.

Перед нами благородна людина, яка понад усе любить свій народ і як 14 років страждала по тюрмах і каторгах, з них 6 років у кривавій Володимирській тюрмі.

Перед нами одержимий, який голодував раз 145 днів і раз 68 днів і яку КГБ рукою криміналіста било ножем, перед нами той, хто сказав у вічі Лунсові, директорові зловіщого Сербського інституту, що напише про те, як інститут посилає невинних людей до психушок.

Палкий патріот — державник, який закликає нас перш за все бути українцями, який прагне, щоб "всі народи включно з моїм народом мали рівні свободи".

Ревний оборонець вікових традицій українського народу.

Він протистоїє в нашій душі іскру любові до України. Він мислить Бога, щоб і ми загорілись вогнем одержимості.

Перед нами "худа постать, тверда і тонка, як гартоване лезо", про яку сьогодні знають і

Оксана РОДАК

СЛОВО НА СВЯТІ МАМИ

"Без марок, без конвертів, без паперу, І навіть без чорнила й олівця, Ми поєднаємо свої серця Через усі кордони світу"...

Так писав колись талановитий український поет Михайло Ситник. Чотири рядки, а в них виласовлено так багато. Чи можна ж ще щось додати? Це думка не одної особи, це думка кожного з нас. На таку увагу, пошану українська мама заслужила належно. Українська мама — це мама героїня. Ще в ранній добі української історії до сьогоднішніх днів роля її не є другорядна. Не раз вона наражалася своїм життям, обронуячи своїх дітей від турецьких нападів чи татарської неволі, виходячи переможцем. Українська історія різноманітна, величава і довга. Подас вона в дуже багатьох випадках героїчні вчинки української матери, які записані золотими літерами.

"Ой горе тій чайці, чаєчці небозі, Що вивела часняток при битій дорозі".

Так співається в одній українській пісні. Бита дорога, на яку нападали з усіх сторін далекі чи близькі вороги, руйнуючи села, вбиваючи людей чи забираючи в ясир. І тут потрібно було сили та завзяття українській мамі, щоб поруч свого чоловіка відбивати ворожі напади.

"Немає другої України, Немає другого Дніпра",

Писав Тарас Шевченко. І за це Україна терпить, бо кожний з наших ворогів хоче мати хоч маленький клаптик цієї "цілющої землі". І цим самим покладає тяжкі обов'язки на українську маму. Завданням її — це втриматись на

яку шанують в найдальших закутках земної кулі.

Українська молоде!

Граса і совість України — легендарний герой Валентин Якович Мороз.

Аудиторія Торонтського університету
9-го червня 1979 р.

поверхні своєї землі. Виростити майбутні покоління, які б не втратили свого — "Я". Зберегти мову, історію, релігію — щоб "Україна ще не вмерла", оце головне завдання української матери.

Окупанти України міняються, було їх вже багато "мастей", але колись прийде остання. Бо українська мама виховує своїх дітей, які незабаром одним голосом скажуть — "Геть вороги з України!"

Українська мама може бути лагідна і ніжна, але може бути міцна як криця, коли йдеться про долю її дітей, чи нашу батьківщину Україну.

Українська мама оспівана в піснях, оспівана в нашій літературі і часто відображена в малюванні. Хто ж може замінити маму?

Мама ночей не досипає, мама умліває над своїм дитятком, якщо воно занедужає. Перші кроки вчить мама, перші слова вчить мама, першу молитву вчить мама. І перше слово в дитині — мама.

Щоб описати працю матери чи ролю матери в українській родині, це справа не легка, бо можна багато дечого пропустити й не охопити всеціло.

Тяжке завдання має мама в Україні в окупаційних умовах, тяжке завдання вона має й тут у вільному світі. Серед чужого розбурханого моря, особливо, коли в добробуті занепадає все гідне людини, українська мама мусить працювати потрібно. Вона мусить рятувати свою дитину від релігійного, морального та національного упадку. Роля її не легка, але при наполегливій систематичній праці їй вдається чогось добитися. Наше завдання — це всебічна, щоденна допомога мамі. Не забуваймо про це ні на мить! Допоможім мамі щодня в її че-



**Керівники
мистецьких груп
під час одумів-
ського концерту
в Торонто 6 травня
1979 р.**

**Зліва: Ваєнтина
Родак, Микола Бал-
децький і Оксана
Метугинська**

Фото Вас. Антика

скінченій праці. Скажімо їй при-
ємне слово, усміхнімося до неї.
Коли мама є десь далеко від нас,
не забуваймо про неї, вона нас
чекає. Даймо собі слово, що все
це ми виконаємо!

Це свято припадає в найкращо-
му місяці — травні, коли земля
наша оповита зеленню, цвітом,
коли земля обновилася після су-
ворої зими, коли пташки повер-
нулися з теплих країв, та своїм
співом вітають весну, а разом з
тим і маму. Свято мами — це за-
гальне свято для всіх. По церквах
правлять молебні, відбуваються
концерти. Цей день стає загаль-
ною сполукою прегарних, щирих
почувань, які будяться в серці на
згадку матері.

Тож віддаймо шану і подяку
нашій рідній мамі, яка виховала
нас, а символічно віддаймо шану
і матері нашій Україні, з якої ми
походимо.

Кінчаючи це слово про матір,
хочеться знову закінчити слова-
ми Михайла Ситника, який писав:

“Лиш очі я на мить заплющу
І вже переді мною, рідна Ти
З надмірною снагою теплоти
З любов'ю, що над усе у світі
дужча!”

**Зала при катедрі
св. Володимира в Торонті
13 травня 1979 р.**

ДЕЩО ПРО ОДУМІВСЬКУ МОЛОДЬ

(Зі звіту голови ЦК ОДУМ-у)

Спостерігаючи одумівську мо-
лодь віком від 15 до 20 років
життя під час нашої спільної уча-
сти на таборах, на зустрічах, на
панелях і протягом цілого року,
я переконався, що ОДУМ, як ор-
ганізація, має якісний і досить
чисельний потенціал на майбут-
не. Ця молодь відповідно підго-
тована до організаційної праці,
добре поінформована про україн-
ську історію, літературу, про су-
часні події в Україні, володіє
українською мовою, має бажання
працювати в організації і має ба-
жання займати відповідні провідні
становища в ОДУМ-і. Біль-
шість з них продовжує свою
освіту в університетах, коле-
джах і т. п.

Ця молодь, в багатьох випад-
ках, краще підготована до праці
в будь-якій організації, ніж ми,
члени організації старшого віку,
були підготовані в їхнім віці і в
той час, як ми вступали в ряди
ОДУМ-у.

Але існує дві різниці між ці-
єю молоддю і членами ОДУМ-у
нашого віку, а саме: ця сучасна
молодь не пережила тих моментів
життя, які зближували б її і
дали б їй те саме почуття до на-

шої батьківщини України, яке
маємо ми. Я тут не кваліфікую,
що так як ми відчуваємось до
України чи до української проб-
лематики, є в якийсь спосіб кра-
ще чи глибше. Друга різниця це
те, що їхні методи праці в орга-
нізації відмінні від наших. Тут
я хочу підкреслити, що вони
більш організовані. Вони домага-
ються, щоб усі члени ОДУМ-у
дотримувалися тих самих поряд-
ків, щоб організаційні процедури
виконувалися без винятків!

Дивлячися на ці дві різниці,
я маю таку думку: першого фак-
ту ми не можемо змінити, ми мо-
жемо тільки намагатися удоско-
налити їхнє знання. А в другому
випадку ми мусимо самі викону-
вати організаційні обов'язки взір-
цево і давати їм добрий приклад.

Мої спостереження також осві-
тили ті фактори, які відкидають
або знеохочують цю молодь від
праці. А саме:

а) брак толерантності і гнуч-
кості в думках членства,

б) дрібні міжособисті персо-
нального, родинного або локаль-
ного характеру, які не сміють
мати місця в організаційних діях,
але, на жаль, часто бувають про-
відними рушіями дій даних ор-
ганізаційних клітин і цим нега-
тивно відбиваються в праці оди-
ниць даної клітини,

в) непотрібне втручання старших членів організації в працю молоді (тут я підкреслюю непотрібне, бо існують потреби інтервенції в формі допомоги чи поради старших членів).

Про що маємо дбати в майбутньому

В цей час перед керівниками організації зокрема, найважливішими пріоритетами мали б бути такі напрямки в праці:

а) ужити всіх зусиль і метод для того, щоб число нашої організації в новацьких і юнацьких частинах не зменшувалося, а зростало;

б) доглянути, щоб одумівська молодь, яка в цей час навчається в коледжах чи університетах і в більшості вже має організаційний хист і знання, не залишала активних рядів організації після закінчення навчання;

в) зробити потрібні організаційні заходи, щоб місцеві філії ОДУМ-у стали знову ефективними клітинами нашої організації, — філії мають бути ядром організаційної діяльності і організаційного життя!

Віктор Педенко СВП
Голова ЦК ОДУМ-у

ХРОНІКА ОДУМ-У МІННЕСОТИ

РІЧНІ ЗБОРИ ТОП-У

Річні збори ТОП-у відбулися 11-го лютого 1979 р. Нову управу вибрано в такому складі: І. Бугаєнко — голова (вибраний минулого року на два роки), О. Полець — голова-елект, Віктор Багмет — заступник голови, Марія Вовк — секретар, Ф. Гайовий — фінансовий референт, Оля Хоролець — культосвітній референт, А. Лисий — референт преси та інформації, Дарія Лиса — референт для здобуття фондів. Контрольна Комісія: О. Гуца, М. Хоролець, А. Лютаревич. Керівники Виховної Ради Юного ОДУМ-у: Валя Полець, Марія Гайова.

РІЧНІ ЗБОРИ ОДУМ-У

Річні збори ОДУМ-у відбулися 12 лютого 1979 р. Нову управу вибрано в такому складі: Еля Вовк — голова, Наталка Лиса — заступник голови, Наталка Багмет — секретар, Марія Міщенко — фінансовий референт, Галя Вовк — культ.-освітній референт, Богдан Лисий — спортовий референт, Віктор Гуца і Марко Сидоренко — господарські референ-

ти, Михайло Лютаревич і Килина Павлюк — референти планування. Контрольна Комісія: Оля Татарко, Ліда Татарко, Галя Хоролець.

ЛІТНІЙ ТАБІР ОДУМ-У

Літній табір ОДУМ-у Міннесоти відбудеться в цьому році в Сіблей Стейт Парк від неділі 29 липня до суботи 11 серпня. Управва ТОП-у звертається до членів ТОП-у та друзів ОДУМ-у зголошуватися на працю до табору. Особливо потрібні працівники на кухні. Кожен з нас повинен дати частку своєї доброї волі для одумівського табору. Зголошуватися до І. Бугаєнка, голови ТОП-у.

Ворожка до жінки:

— На вас чекає велика втрата. Вигладає, що може навіть і чоловіка.

Жінка: — Та я вже три роки, як удова.

— О! Тоді ви згубите парасольку.

**

З заяви до органів влади.

— ...Громадянка Шулґа тримає собаку без прив'язі, чим часто лякає дітей і навіть кидається на них...

Ставайте членами корпорації відпочинкової оселі "Україна"

КОМАНДА ВИХОВНИКІВ ЮНОГО ОДУМ-У

повідомляє, що

ТРИНАДЦЯТИЙ ТАБІР ВИХОВНИКІВ

відбудеться

від 30 червня до 14 липня 1979 р.

на одумівській Оселі "Київ"
в Аккорд, Н. Й., США

За інформаціями та аплікаціями звертатися до 9-го червня місяця, ц.р. до місцевих філій ОДУМ-у, ТОП-у або на адресу писаря Команди Виховників, О. Шевченка:

ODUM Counselors Camp
с/о О. Shevchenko
505 Rolling Hills Rd.
Bridgewater, N. J. 08807, USA

ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВИЙ ТАБІР ЮНОГО ОДУМ-У В КАНАДІ

відбудеться цього року

від 22-го липня до 4-го серпня

на одумівській Оселі "Україна"

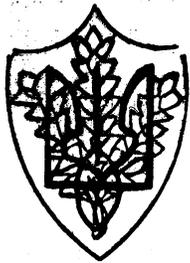
Дорчестер, Онт., біля Лондону, Канада.

За інформаціями та аплікаціями

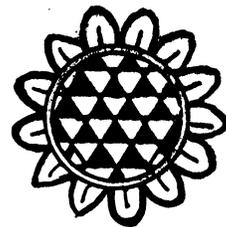
звертатися:

ODUM CAMP

26 Sanderson Road, Rexdale, Ont. M9V 1C7
Tel. 742-3181



СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ



ТУМАН

У кошику тиші
кожушок сірий
заворухився.

Кудлатий котик
вовняну лапку дугою вигнув
кругле налапуючи.

З-за кичери
заспане сонце вигорнув
зачепив кігтикком.

Потім хутенько вмився
злизав кудлате.
І вже — нема.

В. МОРОЗ

ДІРОЧКА З БУБЛИКА

Знайшовши бублик, лис не дав
Ні крихітки нікому.
В кущах до ранку заховав,
Щоб схрумати самому.

Всю ніч у мандрах був він десь,
А потім плакав гірко,
Бо миші з'їли бублик весь,
Лишили тільки ... дірку.

П. Ребро

ДОГОВОРИЛИСЬ

— Ну, що ж дочко, добре було в таборі
бандуристів на "Пляжі горобців".

— Та не дуже добре, бо треба було їсти
кашу...

— То погано, кажеш?

— Та не дуже погано, бо можна було за-
мість "мокрої" каші, їсти "суху", а часом були
смачні млинці, хліб із горіховим маслом...

— Значить, добре було.

— Та не дуже добре, бо часто приходилось
їсти борщ.

— То, кажеш, не добре...

— Та не дуже то й недобре, бо пані Корець
пекла нам такі смачні котлетки на дворі в
дощ.

— Ну, то слава Богу, що добре.

— Та не дуже добре, бо ми мусіли дуже
багато вправляти на бандурі.

— Значить, тобі було зле.

— Не дуже то й зле, бо ми могли часто
купатись, плавати до острова, стрибати із
скали, кидати у воду когось із таборян чи
інструкторів, палити ватру...

— От гарно, що ти любила свій побут у
таборі.

— Та не дуже то й любила, бо пані Родак
нас ганяла рано спати.

— Не любила, кажеш?

— Не дуже не любила, бо ми ж не йшли і
так зараз спати, як Орест Сушко грав "Ніч
вже йде" на своїй канадській "трембіті".

— Значить, ти задоволена з побуту...

— Та не дуже задоволена, бо мусіла бігати
10 разів до брами й назад, і годувати комарів
у своїй короткій піжамці, коли наші виховни-
ці накрили нас, як ми збиралися на гостину
в 2-ій годині ранку.

— Видно, таки не подобалось тобі у цьому
таборі.

— Та не дуже вже й не подобалось, бо ж
виховниці не кожний раз розкривали наші
змови.

— То добре, що все було гаразд.

— Та не дуже то й гаразд, як треба було
на пальцях ходити, щоб не збудити Віктора
Юхименка, що захворів переївшись саямі.

— Вже розумію. Ти хочеш сказати, що ти
не хвалиш собі таборування на "Пляжі гороб-
ців".

— Та не дуже то й "не хвалю", коли всі
таборяни такі веселі, а інструктори такі ву-
саті, кучеряві, одним словом — "ніт".

— Та виходить, що тобі гарно пройшов час
на таборі бандуристів.

— Та не дуже то й гарно, як все грай та
грай, співай та співай, що й дихнути нема
часу.

— Ну добре, що домовились. Виходить,
що ти більше не хочеш приїжджати на курси
гри на бандурі на "Пляжу горобців".

— Та ні, мамо, хто тобі таке сказав? Ти
краще вже сьогодні запиши мене на наступ-
ний рік.

Мама



Ансамблі бандуристів ім. Гната Хоткевича з Торонта та ім. Івана Котляревського з Ст. Кетеринс під час одумівського концерту в Торонто 6-го травня 1979 р.

Фото Вас. Антика

ЗУСТРІЧ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

8-го червня ц.р. в готелі Роял Йорк, відбулася зустріч торонтонців з Валентином Морозом. Бенкет мені подобався. Було дуже багато людей. Слово від української молоді прочитав Михайло Фіголь (СУМ), а я піднесла В. Морозові букет квітів. Мої друзі одумівці і я вітали В. Мороза на летовищі. Там також було багато людей.

Наталка Лебединська
Торонто, Онт.

КУРСАНТИ-БАНДУРИСТИ ГОВОРЯТЬ

Ми навчилися багато про наш національний інструмент — бандуру. В програмі було: гра на бандурі, спів і історія кобзарства. Для нас все було дуже цікаве і ми сердечно дякуємо інструкторам та керівникам за корисний табір.

Іван і Олександр Качури
Бімзвіл, Онт.

Цього року я був на таборі бандуристів тільки один тиждень, але навчився багато пісень: Ішов козак, Марш української молоді та Колискову. Наші інструктори пильнували, щоб правильно грали. На цих курсах було понад 30 студентів — початківці, ті, що вміли трохи грати і заавансовані бандуристи. Мені дуже подобався цей тиждень хоч і був короткий.

Андрій Бурак, Бімзвіл, Онт.

Це наш другий рік на цьому таборі і він нам знову подобався. Тут учні не тільки грають на бандурах, а співають і ловлять рибу в

озері. Також відбуваються цікаві ватри. Ми рекомендуємо цей табір для всіх дітей, які хочуть вчитись добре грати на бандурі і приємно провести час.

Дмитро і Роман Шпитковські
Бімзвіл, Онт.

На четвертому кобзарському таборі я був чотири тижні. Учасники табору виявили велику любов до нашого інструменту і завзято вчилися під наглядом інструкторів. Я зустрів своїх приятелів з інших міст. Ми старалися вивчити одну пісню на день і готувались до одумівської зустрічі в Лондоні.

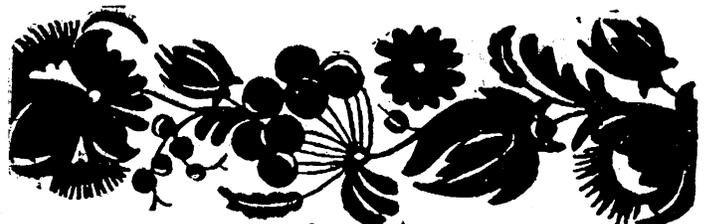
Василь Корець, Торонто, Онт.

Я багато скористав з кобзарського табору, який відбувся на оселі "Сперов біч лодж" і не жалю, що приїхав з далекого Саскатуну. Я не тільки приємно провів час, але багато навчився — найголовніше те, що я більше полюбив бандуру і хочу ще краще на ній грати.

Думаю, що наші інструктори повинні були дістати більше пошани від нас, але крім того, мені дуже подобався цей табір.

Дякую за все!

Іван Нагалецький
Саскатун, Саскечеван



СТАВАЙТЕ УДІЛОВЦЯМИ ОДУМІВСЬКОЇ ОСЕЛІ “УКРАЇНА”

ОСЕЛЯ ЗНАХОДИТЬСЯ БІЛЯ МІСТА ЛОНДОН, ОНТ.
1/4 МИЛІ ВІД СІТІ ЛІМІТ.

Це — 110 акрів прекрасно розташованої ферми

ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ ПРОСИМО ЗВЕРТАТИСЯ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ОСЕЛІ:

Лондон: Б. Яремченко	519-681-7468	Бафало: П. Маковський	716-992-9825
Торонто: І. Данильченко	416-274-2249	" І. Доценко	716-877-3746
" В. Тимошенко	416-742-3385	Міннеаполіс-Ст. Пол:	
Ошава: Ю. Лисик	416-728-2256	" Д-р А. Лисий	612-377-4031
" Г. Неліпа	416-533-5135	" О. Гуца	612-227-5859
Гамільтон: М. Ситник	416-527-6327	Гошен-Елкгарт: А. Луценко	219-264-2684
Ст. Кетеринс: С. Захарчинський	416-527-6327	" В. Швець	219-262-1397
" А. Озимчак	416-562-7232	Саут Бавнд-Брук: О. Шевченко	201-725-5322
Монтреаль: А. Білоцерківський	514-366-1775	Сомерсет: І. Павленко	201-548-7903
Детройт: І. Петруша	313-689-1159	Клівленд: В. Пономаренко	216-661-3773
" М. Смик	313-273-7726	" Л. Середа	
Чікаго: О. Коновал	312-259-9207		
" П. Коновал	312-259-9076		

або пишіть на адресу:

“UKRAINA” VACATION RESORT INC.

P. O. BOX 4432

LONDON, ONTARIO CANADA, N5W 5J2

ПОХОДЖЕННЯ ЧОЛОВІЧИХ ІМЕН І ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Олександр (Олесь, Лесь), грецьк. — мужній
оборонець і захисник людей
Андрій, грецьк. — мужній, хоробрий
Роман, лат. — римський, римлян (Рома —
місто Рим)
Василь, грецьк. — цар, князь
Іван, д.-євр. — дар богів, Божа благодать,
Бог змилосердився
Дмитро, грецьк. — хлібороб або плід землі
(у грецькій мітології Деметра — богиня
родючости і хліборобства).

НЕ ЗАБУДЬТЕ

В І Д Н О В И Т И
ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру,
можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку.
Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви ді-
станете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення прислати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197



N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за п'яни різні щаднич. **7-8½%**
- Дає малі і великі, особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекюрацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожуючих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добрі кредитові звіти
- 27 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щадить ще ніж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:

2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

ГУМОР

**
*

В хаті генеральна чистка — підготовка до свят. Жінка до чоловіка:

— Піди до телефонної будки й зателефонуй до мене, бо я не можу знайти, де наш телефон.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Філія ОДУМ-у Міннеаполіс, США	\$50.00
Марія і Григорій Романенки, Торонто, Онт., Канада	25.00
Андрій Олесюк, Лос Анджелес, Каліф., США	25.00
Леонід Бабенко, Скарборо, Онт., Канада	10.00
Віктор Семітко, Чикаго, США	7.50
Василь Соїко, Монреаль, Канада	7.00
Микола Іщенко, Судбурі, Онт., Канада	7.00
Стєпан Борежний, Англія	6.63
П. Кирицький, Англія	5.87
Іван Дякун, Торонто, Онт. Канада	5.00
Іван Лисенко, Чикаго, Ілл., США	5.00
М. Каплиста, Вайлвуд, США	2.50
Петро Вовкодав, Каледон, Онт., Канада	2.50
Лариса Погуляй, Лорейн, Огайо, США	2.50
Лариса Дончук, Філадельфія, США	2.50
Іван Данилюк, Торонто, Онт., Канада	2.00
Михайло Будко, Пойн Рівер, Вісконс., США	1.50
Василь Глад, Англія	1.25
Іван Бартошевський, Англія	1.25

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕД- ПЛАТНИКІВ:

Валентина Родак, Торонто	1
Олександр Коновал, Арлінгтон Гіллс, США	1

Всім Вам щиро дякуємо.

Ред. і адмін. "М. У."

**
*

Сусід до сусіда:
— Скажіть, будь ласка, що робитиме ваш син, коли вже він скінчить свою учебу?
— Думаю, що піде на пенсію.

**
*

Син до батька:
— Чи то правда, тату, що струсь коває свою голову в пісок?

— Правда, сину.
— А якже він потім її знаходить?

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

ТРИ ВЕЛИКІ КРАМНИЦІ

Великий вибір хатніх меблів:
вітальня, спальня, їдальня,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

TORONTO CENTRAL

423 College St. W. - Tel. 364-1434

TORONTO WEST

1121 Dundas St. W. - Tel. 535-1188

MISSISSAUGA

2150 Dundas St. E. - Tel. 276-4390

**
*

Жінка до чоловіка:
— А чому риба не видає ні-
яких звуків?
— Бо в неї завжди повен рот
води.

**
*

Священик у проповіді в "День
Матері" говорив:
"...жінка є фізично слабше
створіння, тому жінці треба зав-
жди допомагати. Так Бог хотів,
бо Він знав кому не можна дава-
ти багато фізичної сили..."

**
*

Господар дому запитує служ-
ницю:
— Чи моя жінка десь їде цього
вечора
— Так, вона збирається до кіно.
— А ти не чула, чи я теж по-
їду з нею?

**
*

Оправдання.
— Я не міг прийти до роботи
з 18-го по 26-те з тієї причини,
що непередбачено оженився, а
потім на радості запив...

**
*

Пояснення в суді.
—... Моїм обов'язком було одер-
жання продуктів із складу та
вкладання їх у казани разом з по-
варами...

Ціна 1.00 дол.
в США і Канаді

If not delivered please return to:

MOLODA UKRAINA
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2



Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПІАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

2438 St. Clair Ave. West
Toronto, Ont.
M6N 1L2

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі!

Tel.: 769-4133
769-4134

Обслуга гарантована!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО - ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ

що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$9,500,000.00
членського майна.

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси забезпе-
чення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів.

Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму укра-
їнському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з
чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну.
Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спор-
товим справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, україн-
ським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку
часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та
англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх
українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим
розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному
природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою
в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСоюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649